

SENAT DE BELGIQUE**SESSION EXTRAORDINAIRE DE 1991-1992**

3 JUIN 1992

**Projet de loi
sur le contrat d'assurance terrestre**

**RAPPORT
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE L'ECONOMIE
PAR M. MONSET**

La commission des Affaires économiques a discuté le projet de loi sur le contrat d'assurance terrestre au cours de ses réunions des 12 et 20 mai et du 3 juin 1992.

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: MM. Cerexhe, président; Bartholomeeußen, Bayenet, Beerten, Boël, Buchmann, Capoen, Mme Creyf, M. Daerden, Mme Dardeyne, MM. De Grauwé, Didden, Mme Harnie, MM. Hatry, Hofman, Lenfant, Mme Van der Wildt, MM. Verwilt, Weyts et Monset, rapporteur.
2. Membres suppléants: M. Dighneef, Mme Maximus, MM. Mouton et Vanhaverbeke.
3. Autres sénateurs: MM. De Seranno et Suykerbuyk.

R. A 15874**Voir:****Document du Sénat:**

306-1 (S.E. 1991-1992): Projet transmis par la Chambre des représentants.

BELGISCHE SENAAT**BUITENGEWONE ZITTING 1991-1992**

3 JUNI 1992

**Ontwerp van wet
op de landverzekeringsovereenkomst**

**VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER MONSET**

De Commissie voor de Economische Aangelegenheden heeft het ontwerp van wet op de landverzekeringsovereenkomsten besproken tijdens haar vergaderingen van 12, 20 mei en 3 juni 1992.

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heren Cerexhe, voorzitter; Bartholomeeußen, Bayenet, Beerten, Boël, Buchmann, Capoen, mevr. Creyf, de heer Daerden, mevr. Dardeyne, de heren De Grauwé, Didden, mevr. Harnie, de heren Hatry, Hofman, Lenfant, mevr. Van der Wildt, de heren Verwilt, Weyts en Monset, rapporteur.
2. Plaatsvervangers: de heer Dighneef, mevr. Maximus, de heren Mouton en Vanhaverbeke.
3. Andere senatoren: de heren De Seranno en Suykerbuyk.

R. A 15874**Zie:****Gedr. St. van de Senaat:**

306-1 (B.Z. 1991-1992): Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

TABLE DES MATIERES

INHOUDSTAFEL

	Pages		Blz.
I. Exposé introductif du vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques	3	I. Inleidende uiteenzetting door de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken	3
II. Discussion générale	10	II. Algemene bespreking	10
III. Discussion des articles et votes	12	III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen . .	12

I. EXPOSE INTRODUCTIF DU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES AFFAIRES ECONOMIQUES

Le projet de loi sur le contrat d'assurance terrestre a été déposé en avril 1991 à la Chambre des représentants par le ministre des Affaires économiques de l'époque et par moi-même.

La Commission de l'Economie et de la Politique scientifique l'a examiné au cours de nombreuses réunions pour l'adopter, à l'unanimité moins une abstention, lors de sa séance du 12 juillet. Le vote en séance plénière n'a pu avoir lieu par suite de la dissolution des Chambres, si bien que ce texte a dû être relevé de caducité.

Il a finalement été adopté en séance plénière de la Chambre le 23 avril dernier.

Ce projet a pour origine les travaux de la Commission pour la révision de la loi du 11 juin 1874 sur les assurances, instituée par l'arrêté royal du 15 juin 1962. Il vise à remplacer, pour les assurances terrestres uniquement, la loi de 1874.

L'ambition des auteurs successifs de ce projet a été de doter la Belgique d'une législation moderne en matière de contrat d'assurance, ce qui impliquait non seulement d'améliorer sensiblement la protection du preneur d'assurance, partie la plus faible au contrat, mais aussi de tenir compte du développement considérable de ce secteur depuis la fin du XIXe siècle. Pensons par exemple à l'apparition des assurances de la responsabilité.

TITRE I

Du contrat d'assurance terrestre en général

Champ d'application

La loi en projet s'applique à toutes les assurances terrestres; elle ne s'applique ni à la réassurance, ni aux assurances de transport de choses qui ne s'effectuent pas principalement par voie terrestre.

Il faut remarquer qu'en ce qui concerne les assurances autres que terrestres — nous pensons aux assurances maritimes —, la loi de 1874 continuera de s'appliquer.

Impérativité

Les dispositions de la présente loi sont, en principe, impératives.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE EN ECONOMISCHE ZAKEN

Het ontwerp van wet op de landverzekeringsovereenkomst werd in april 1991 bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers ingediend door de toenmalige Minister van Economische Zaken en door mezelf.

Vervolgens werd het tijdens talrijke vergaderingen besproken in de Commissie voor het bedrijfsleven en het wetenschapsbeleid en werd tenslotte nagenoeg eenparig (op 1 onthouding na) aangenomen in de vergadering van 12 juli. Ten gevolge van de ontbinding van de Kamers kon het ontwerp niet in algemene vergadering worden goedgekeurd. De tekst werd echter wel van verval ontheven.

Uiteindelijk werd het ontwerp door de Kamer in openbare vergadering aangenomen op 23 april jongstleden.

Dit ontwerp steunt op de werkzaamheden van de Commissie voor de herziening van de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen, die werd ingesteld bij koninklijk besluit van 15 juni 1962. Het wetsontwerp strekt ertoe, enkel inzake landverzekerings, de oude wet van 1874 te vervangen.

De opeenvolgende indieners van dit ontwerp beoogden België een moderne wetgeving inzake verzekeringsovereenkomsten te geven. Dit betekende niet alleen een betere bescherming van de verzekeringnemer, de zwakste partij bij de overeenkomst, maar ook het in aanmerking nemen van de belangrijke ontwikkelingen in die sector sedert het einde van de 19e eeuw. Denken we bijvoorbeeld aan de opkomst van de aansprakelijkheidsverzekeringen.

TITEL I

De landverzekeringsovereenkomst in het algemeen

Toepassingsgebied

Het ontwerp van wet is van toepassing op alle landverzekerings; het is geenszins van toepassing op de herverzekering noch op de verzekeringen van het goederenvervoer dat niet hoofdzakelijk over land geschiedt.

Opgemerkt zij dat wat de verzekeringen betreft die geen landverzekeringsovereenkomsten zijn — wij denken hierbij aan de zeeverzekeringen — de wet van 1874 van toepassing blijft.

Dwingende regels

De bepalingen van deze wet zijn in beginsel dwingend.

L'article 3 est une disposition charnière du projet; il assure une réelle protection du preneur d'assurance. La loi s'applique nonobstant toute clause contraire.

L'impérativité garantit la protection du preneur lorsqu'il est présumé économiquement faible; c'est la protection des particuliers qui est visée.

Dans un souci de souplesse, lorsque le produit s'adresse principalement à des entreprises, présumées plus fortes économiquement, la loi devient supplétive. Mentionnons à titre d'exemple principal l'assurance-crédit (art. 70 et suivants).

Conclusion du contrat

Le projet définit de façon claire certaines notions connues de la pratique, en précisant les obligations qui en découlent (art. 1 et 4).

Ainsi, la proposition d'assurance est un document/questionnaire destiné à éclairer l'assureur sur la situation d'un assuré éventuel.

Si, dans les trente jours de la réception de la proposition, l'assureur ne réagit pas (notifier une offre d'assurance, refuser d'assurer ou subordonner l'assurance à un complément d'enquête), il s'engage à conclure le contrat sous peine de dommages et intérêts.

La police présignée et la demande d'assurance sont de véritables offres d'assurance. Dès que le preneur signe un de ces documents, le contrat est formé.

La garantie commence à courir le lendemain de la réception par l'assureur du document signé par le preneur.

Déclarations

A la conclusion du contrat, le preneur doit déclarer les circonstances qu'il doit raisonnablement considérer comme constituant des éléments d'appréciation du risque. La même règle est d'application durant la vie du contrat (art. 5 et 26).

En cas d'omission ou d'inexactitude non intentionnelle, le projet innove: dans le système de la loi de 1874, il en résultait la nullité du contrat si l'assureur avait calculé la prime de manière inexacte. Le projet prévoit un autre type de sanction: la réduction proportionnelle de l'indemnité.

Artikel 3 vormt het scharnierpunt van het ontwerp; het waarborgt de verzekeringnemer een reële bescherming. De wet is van toepassing niettegenstaande elke strijdige bepaling.

Het feit dat het om dwingende regels gaat waarborgt de bescherming van de verzekeringnemer wanneer hij geacht wordt economisch zwak te staan; hier wordt de bescherming van de particulieren beoogd.

Wanneer het produkt zich voornamelijk richt tot bedrijven die geacht worden economisch sterker te staan, wordt de wet, met het oog op meer soepelheid, van aanvullende aard. Als voornaamste voorbeeld verwijzen wij naar de kredietverzekering (art. 70 en volgende).

Het sluiten van de overeenkomst

In het ontwerp worden op duidelijke wijze enkele begrippen gedefinieerd die we kennen uit de praktijk, waarbij de verplichtingen die eruit voortvloeien worden toegelicht (art. 1 en 4).

Zo is het verzekeringsvoorstel een document/vragenlijst bestemd om de verzekeraar voor te lichten over de toestand van een eventuele verzekerde.

Indien de verzekeraar binnen de dertig dagen na de ontvangst van het voorstel niet reageert (geen verzekeraarsaanbod heeft ter kennis gebracht of de verzekering afhankelijk heeft gesteld van een aanvraag tot onderzoek of de verzekering heeft geweigerd), verbindt hij zich tot het sluiten van de overeenkomst op straffe van schadevergoeding.

De vooraf ondertekende polis en de verzekeraarsaanvraag vormen dus een echt verzekeraarsaanbod. Zodra de verzekeringnemer een van deze documenten ondertekent, is de overeenkomst gesloten.

De waarborg gaat in op de dag volgend op de ontvangst door de verzekeraar van het door de verzekeringnemer ondertekende document.

Mededelingsplicht

Bij het sluiten van de overeenkomst is de verzekeringnemer verplicht alle omstandigheden mee te delen die hij redelijkerwijs moet beschouwen als gegevens die van invloed kunnen zijn op de beoordeling van het risico. Diezelfde regel is van toepassing voor de gehele looptijd van de overeenkomst (art. 5 en 26).

Wanneer gegevens niet opzettelijk verzwegen of onjuist meegedeeld worden voorziet het ontwerp in een nieuwigheid: onder de gelding van de wet van 1874 zou dit geval de nietigheid van de overeenkomst tot gevolg hebben indien de verzekeraar de premie op onjuiste wijze zou hebben berekend. Het ontwerp voorziet in een ander soort sanctie: de proportionele vermindering van de vergoeding.

L'assureur sera quand même tenu à sa prestation mais il ne le sera que dans le rapport existant entre la prime payée et la prime que le preneur aurait dû payer. C'est une illustration du principe du juste équilibre.

Ce principe est encore conforté par l'article 7, § 3, deuxième alinéa, qui dispose que si l'assureur parvient à prouver qu'il n'aurait en aucun cas assuré s'il avait connu ces éléments, sa prestation est limitée au remboursement des primes perçues.

Bien évidemment, en cas de non-déclaration intentionnelle ou frauduleuse, le contrat est nul, l'assureur n'est pas tenu à la prestation stipulée et il peut conserver les primes perçues à titre de dommages et intérêts (art. 6 et 26).

Faute lourde

Si le preneur cause intentionnellement le dommage (dol), l'assureur n'est pas tenu. Sont visés les cas de sinistre délibérément provoqué.

Dans le projet, la faute lourde n'est plus assimilée au dol. L'assurance doit, a priori, couvrir l'imprudence même grave du preneur.

Toutefois, l'assureur peut exclure sa garantie dans les cas de faute lourde qu'il aura expressément et limitativement désignés dans le contrat. Afin d'éviter des clauses types d'exonération abusive, le texte permet au Roi d'établir une liste de faits qui ne peuvent être qualifiés de faute lourde et qui, dès lors, n'emportent pas exonération de la garantie (art. 8).

Déchéance partielle ou totale

Le contrat ne peut prévoir la déchéance qu'en raison de l'inexécution d'une obligation imposée par le contrat et à la condition que le manquement soit en rapport avec la survenance du sinistre.

Défaut de paiement des primes

1. Lorsque le preneur est en défaut de payer ses primes, l'assureur doit, par lettre recommandée ou par exploit d'huissier, le mettre en demeure de payer dans les quinze jours.

2. Eventuellement, dans cette mise en demeure, l'assureur précise qu'il a l'intention de résilier le contrat.

De verzekeraar blijft tot prestatie gehouden doch slechts op basis van de verhouding tussen de betaalde premie en de premie die de verzekeringnemer had moeten betalen. Dit is een illustratie van het beginsel van het billijk evenwicht.

Dit principe wordt bevestigd door artikel 7, § 3, tweede lid, waarin staat dat indien de verzekeraar kan bewijzen dat hij het risico in geen geval zou hebben verzekerd indien hij die gegevens kende, zijn prestatie beperkt blijft tot het terugbetalen van de ontvangen premies.

Wanneer gegevens opzettelijk verzwegen worden of opzettelijk onjuist worden meegeleid is de overeenkomst vanzelfsprekend nietig. In dat geval is de verzekeraar niet tot de bovenvermelde prestatie gehouden en komen de premies hem toe als schadevergoeding (art. 6 en 26).

Grove schuld

Wordt de schade opzettelijk veroorzaakt door de verzekeringnemer (bedrog), dan is de verzekeraar niet verplicht de schade te dekken. Hier wordt het opzettelijk veroorzaakte schadegeval beoogd.

In het ontwerp wordt de grove schuld niet meer gelijkgeschakeld met bedrog. De verzekeraar dekt *a priori* zelfs de grove onzorgvuldigheid van de verzekeringnemer.

De verzekeraar kan zich echter van zijn verplichtingen bevrijden voor de gevallen van grove schuld die op uitdrukkelijke en beperkende wijze in de overeenkomst zijn bepaald. Om typeclauses te vermijden, die neerkomen op een misbruik van de bevrijding van prestatieplicht, machtigt de tekst de Koning een lijst op te stellen met gevallen van grove schuld die niet van de dekking kunnen worden uitgesloten (art. 8).

Geheel of gedeeltelijk verval van het recht op uitkering

In de verzekeringsovereenkomst mag geen verval van het recht op uitkering bedongen worden dan wegens niet-nakoming van de in de overeenkomst opgelegde verplichting, en mits er een oorzakelijk verband bestaat tussen de tekortkoming en het schadegeval.

Niet-betaling van de premie

1. Betaalt de verzekeringnemer zijn premies niet, dan moet de verzekeraar hem bij aangetekende brief of bij deurwaardersexploit, in gebreke stellen binnen vijftien dagen.

2. De ingebrekestelling vermeldt eventueel het voornemen van de verzekeraar om de overeenkomst op te zeggen.

3. La garantie n'est suspendue qu'après expiration du délai de quinze jours au moins.

4. Si l'assureur s'est réservé la faculté de résilier dans la mise en demeure, la résiliation prend effet à l'expiration d'un délai qui ne peut être inférieur à quinze jours à compter du premier jour de la suspension.

5. S'il ne s'est pas réservé cette faculté, la résiliation ne pourra intervenir que moyennant nouvelle sommation.

Durée du contrat (art. 30)

A nouveau, voici un point essentiel du projet. La durée du contrat d'assurance ne peut excéder un an; cette disposition est évidemment impérative.

Toutefois, afin de conserver l'équilibre, le contrat est reconduit tacitement pour une durée d'un an sauf si une des parties s'y oppose par recommandé au moins trois mois avant l'arrivée du terme du contrat.

Cette disposition n'est pas applicable à certains agents réputés économiquement forts, à savoir les entreprises qui ne répondent pas aux critères prévus à l'article 12 de la loi relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises.

Assurance forfaitaire et indemnitaire

Le projet recherche une nécessaire clarification entre les deux notions. La loi de 1874 considérait en principe l'assurance comme un contrat à caractère indemnitaire. L'évolution de ces dernières décennies a montré l'importance toujours plus grande des assurances à caractère forfaitaire (assurance-vie, décès, prénuptiale etc.).

Appartenir à l'une ou à l'autre de ces catégories n'est pas sans influence.

Dans une assurance forfaitaire, les sommes assurées sont fixées contractuellement, il ne peut y avoir d'excès d'assurance, l'assureur n'a pas en principe de recours contre le tiers responsable du sinistre; enfin, en cas de sinistre dû à la faute d'un tiers, le bénéficiaire peut cumuler la prestation et l'indemnité provenant de l'action en responsabilité.

3. De dekking wordt slechts geschorst na het verstrijken van een termijn van tenminste vijftien dagen.

4. Heeft de verzekeraar zich in de ingebrekestelling de mogelijkheid voorbehouden om de overeenkomst op te zeggen, dan wordt de opzegging van kracht na het verstrijken van een termijn die niet korter mag zijn dan vijftien dagen te rekenen van de eerste dag van de schorsing.

5. Heeft hij zich die mogelijkheid niet voorbehouden, dan kan de opzegging slechts geschieden mits een nieuwe aanmaning is gedaan.

Duur van de overeenkomst (art. 30)

Dit is opnieuw een essentieel punt in het ontwerp. De duur van de verzekeringsovereenkomst mag niet langer zijn dan één jaar. Die bepaling is vanzelfsprekend van dwingend recht.

Om het evenwicht te vrijwaren wordt de overeenkomst evenwel stilzwijgend verlengd voor een periode van één jaar, behalve wanneer een van de partijen zich ertegen verzet bij een aangetekende brief die tenminste drie maanden voor de vervaldag van de overeenkomst ter post is afgegeven.

Die bepaling is niet van toepassing op bepaalde economisch sterk geachte verzekeringnemers, nl. de bedrijven die niet beantwoorden aan de criteria bepaald in artikel 12 van de wet met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekeningen van de onderningen.

Verzekering tot uitkering van een vast bedrag en verzekeringen tot vergoeding van schade

Het ontwerp poogt beide begrippen te verduidelijken. In de wet van 1874 werd de verzekering in beginsel beschouwd als een overeenkomst tot vergoeding van schade. De ontwikkelingen tijdens de jongste decennia hebben het groeiend belang aangetoond van verzekeringen tot uitkering van een vast bedrag (levensverzekering, verzekering bij overlijden, voorhuwelijksvverzekering, enz.).

Het behoren tot de ene of de andere categorie is niet zonder belang.

Bij verzekering tot uitkering van een vast bedrag worden de verzekerde bedragen contractueel bepaald. Er kan in principe geen oververzekering zijn. De verzekeraar kan geen vordering instellen tegen de derde die aansprakelijk is voor het schadegeval; bij een schadegeval waarvoor een derde schuld treft, kan de begunstigde de prestatie cumuleren met de vergoeding die voortvloeit uit de op aansprakelijkheid berustende vordering.

En matière d'assurance à caractère indemnitaire, l'assureur est subrogé dans les droits du preneur contre les tiers; il n'y a donc pas de possibilité de cumul.

TITRE II

Assurances de dommages

Nous quittons maintenant le domaine du titre Ier, c'est-à-dire le contrat d'assurance terrestre en général.

Le titre II concerne les assurances de dommages.

Comme dans la partie générale, c'est évidemment la protection du preneur qui est centrale. Toutefois, nous verrons dans le chapitre consacré aux assurances de la responsabilité que la personne de la victime a aussi retenu l'attention.

L'article 51 affirme le caractère toujours indemnitaire des assurances de dommages.

Les assurances de choses

Si la chose assurée est cédée, l'assurance prend fin trois mois après la passation de l'acte authentique en matière immobilière et dès que l'assuré n'a plus la possession du bien, sauf convention contraire, en matière mobilière. L'acquéreur doit en effet pouvoir lui-même choisir son assureur en toute liberté sans être tenu par le contrat précédemment conclu.

Les articles 61 à 76 concernent des assurances de choses particulières: assurance-incendie, assurance de récoltes et assurance-crédit.

Les assurances de la responsabilité

Il y a là d'incontestables nouveautés.

1. La personne lésée dispose librement de l'indemnité versée par l'assureur (art. 83).

2. L'action directe reconnue à la victime dans la législation R.C./auto devient un principe général des assurances de la responsabilité (art. 86).

Celui qui subit un dommage peut directement actionner l'assureur de l'auteur du dommage. L'indemnité due par l'assureur est acquise à la personne lésée, à l'exclusion des autres créanciers de l'assuré.

Dans les cas d'assurances obligatoires, les exceptions que l'assureur pourrait opposer à l'assuré sont

Op het stuk van de verzekeringen tot vergoeding van schade treedt de verzekeraar in de rechten van de verzekeringnemer jegens derden. Een samenloop behoort derhalve niet tot de mogelijkheden.

TITEL II

Schadeverzekeringen

Hiermee is titel I, de landverzekeringsovereenkomst in het algemeen, afgesloten.

Titel II handelt over de schadeverzekeringen.

Zoals in het algemeen gedeelte staat ook hier uiteraard de bescherming van de verzekeringnemer centraal. In het hoofdstuk gewijd aan de aansprakelijkheidsverzekeringen zullen wij verder zien dat ook de persoon van het slachtoffer de aandacht krijgt.

Artikel 51 bevestigt dat elke schadeverzekering de vergoeding van schade moet beogen.

Zaakverzekeringsovereenkomsten

Wordt de verzekerde zaak overgedragen, dan eindigt de verzekering drie maanden na de datum van het verlijden van de authentieke akte, wanneer het om een onroerende zaak gaat, en behoudens andersluidende overeenkomst, zodra de verzekerde het goed niet meer in zijn bezit heeft, wanneer het om een roerende zaak gaat. De koper moet immers de kans krijgen vrijelijk zijn verzekeraar te kiezen zonder gebonden te zijn door de voordien gesloten overeenkomst.

De artikelen 61 tot 76 handelen over de verzekering van bijzondere zaken: brandverzekering, oogstverzekering en krediet- en borgtochtverzekering.

Aansprakelijkheidsverzekeringen

Op dit punt kan men van een aantal vernieuwingen gewagen:

1. Zo bepaalt artikel 83 dat de benadeelde vrij beschikt over de door de verzekeraar betaalde schadevergoeding.

2. De rechtstreekse vordering die de wetgeving op de wettelijke aansprakelijkheid inzake auto's aan het slachtoffer toekent, wordt volgens artikel 86 het algemeen beginsel van de aansprakelijkheidsverzekering.

Wie schade lijdt, kan de verzekeraar van de persoon die de schade heeft veroorzaakt, rechtstreeks aanpakken. De door de verzekeraar verschuldigde schadevergoeding komt toe aan de benadeelde, met uitsluiting van de overige schuldeisers van de verzekerde.

Bij verplichte verzekeringen kunnen de excepties die de verzekeraar aan de verzekerde zou kunnen

en principe inopposables à la personne lésée. Seules l'annulation, la résiliation, l'expiration ou la suspension du contrat, intervenues avant la survenance du sinistre, sont opposables.

S'il s'agit d'une assurance facultative, l'assureur peut opposer à la personne lésée toutes les exceptions qu'il pourrait opposer au preneur à la seule condition que cette exception trouve sa cause dans un fait antérieur au sinistre.

Des contrats d'assurance de la protection juridique

La loi de 1874 ne prévoyait aucune disposition particulière quant à ce type d'assurance. Voici pour l'essentiel le contenu de l'article 91.

Désormais, aucune amende ni transaction pénale ne pourront faire l'objet d'un contrat d'assurance.

Voilà qui règle une vieille controverse portant sur la nature des transactions. S'il était clair que l'on ne pouvait s'assurer contre des amendes (principe de la personnalité des peines), il subsistait, en doctrine, un doute concernant l'assurance-transaction. Ce doute est désormais levé en faveur d'une interdiction de ce type de produit.

Consultées sur ce point, les autorités judiciaires se sont prononcées résolument pour cette interdiction.

TITRE III

Les assurances de personnes

Sont visées les assurances-vie, décès, prénuptiale, etc.

Généralités

Il s'agit ci-après essentiellement du sort réservé au problème dit du *genetic screening* (dépistage génétique). Il s'agissait de résoudre un problème délicat en assurance de personnes, à savoir l'utilisation par l'assureur de données génétiques. Cette préoccupation est due au travail en commission à la Chambre.

Les articles 5 et 95 y ont été amendés afin d'interdire strictement, tant au médecin qu'au preneur d'assurance et à l'assureur, de communiquer ou d'utiliser des données génétiques.

Le projet distingue ensuite les assurances sur la vie (art. 97 à 135) et les assurances de personnes autres que sur la vie (art. 136 à 138).

tegenwerpen, in beginsel niet worden tegengeworpen aan de benadeelde. Alleen indien de nietigverklaring, de opzegging, de beëindiging of de schorsing van de overeenkomst geschiedt is voordat het schadegeval zich heeft voorgedaan, kan zij worden tegengeworpen.

Gaat het om een facultatieve verzekering, dan kan de verzekeraar aan de benadeelde alle excepties tegenwerpen di hij aan de verzekeringnemer zou kunnen tegenwerpen, voor zover die exceptie haar oorzaak vindt in een feit dat het schadegeval voorafgaat.

Rechtsbijstandverzekeringen

De wet van 1874 rept met geen woord over dat soort van verzekering. Hierna volgt de inhoud van artikel 91.

Voortaan kan geen enkele geldboete of geen enkele minnelijke schikking in strafzaken het voorwerp zijn van een verzekeringsovereenkomst.

Op die manier wordt een oud twistpunt over de aard van de minnelijke schikking opgelost. Men was het er reeds over eens dat men zich niet tegen boeten kan verzekeren wegens het beginsel van de persoonsgebondenheid van de straf, doch bij de rechtsleer bestond er een twijfel over de verzekering voor minnelijke schikkingen. Voortaan bestaat die twijfel niet meer en is dat soort van verzekering verboden.

De rechterlijke overheid, die daarover werd geraadpleegd, stond volledig achter dit verbod.

TITEL III

Persoonsverzekeringen

Bedoeld worden levensverzekeringen, overlijdensverzekeringen, voorhuwelijksverzekeringen, enz.

Algemene inleiding

Hierna gaat het in hoofdzaak over het lot dat de zogeheten «genetic screening» te wachten staat. Het gaat om een netelig probleem, dat in het kader van de persoonsverzekering om een oplossing vraagt. Het bestaat erin dat de verzekeraar genetische gegevens gebruikt. Deze bezorgdheid is aan het licht gekomen tijdens de werkzaamheden van de Kamercommissie.

De artikelen 5 en 95 werden er geamendeerd teneinde volstrekt te verbieden dat zowel de arts, de verzekeringnemer als de verzekeraar dergelijke gegevens mede delen of gebruiken.

Het ontwerp voert vervolgens een onderscheid in tussen de levensverzekeringsovereenkomsten (art. 97 tot 135) en de persoonsverzekeringsovereenkomsten andere dan levensverzekeringsovereenkomsten (art. 136 tot 138).

Contrats d'assurance sur la vie

Pour l'essentiel, les articles 97 à 135 reprennent des règles de droit civil relatives aux successions et aux régimes matrimoniaux.

Ce chapitre s'applique à tous les contrats d'assurance de personnes dans lesquels la survenance de l'événement assuré ne dépend que de la vie humaine (art. 97). Evidemment ces assurances ont un caractère forfaitaire.

Le contrat prend effet dès le paiement de la première prime, sauf convention contraire (art. 103).

Durant la première année du contrat, le décès volontairement provoqué par l'assuré n'est pas encore couvert (art. 101). Toutefois, les parties peuvent déroger à cette disposition et convenir que l'assureur garantira aussi ce risque.

Le preneur dispose d'un droit propre à désigner le bénéficiaire du contrat. S'il ne désigne personne, la prestation va soit au preneur lui-même (assurance-vie), soit à sa succession. En cas de prédécès du bénéficiaire, la prestation va soit au preneur, soit à sa succession.

Les règles du Code civil relatives à la stipulation pour autrui sont applicables. Tant que le bénéficiaire ne l'a pas acceptée, le preneur peut révoquer l'attribution (art. 112).

En cas de divorce pour cause déterminée, l'article 299 du Code civil joue. Il prévoit que «le conjoint contre lequel le divorce est prononcé perd les avantages qui lui ont été concédés».

En cas de divorce par consentement mutuel, les conventions préalables doivent régler le sort des éventuels contrats d'assurance; les époux doivent, le cas échéant, avertir l'assureur des modifications qu'ils apportent (art. 133).

Contrats d'assurance de personnes autres que sur la vie

On notera qu'à la différence des contrats d'assurance sur la vie, ils peuvent présenter un caractère indemnitaire.

Le projet s'achève sur des dispositions pénales et diverses. Signalons que pour éviter que certains contrats de longue durée ne restent trop longtemps sou-

Levensverzekeringsovereenkomsten

De artikelen 97 tot 135 van het ontwerp nemen in grote trekken de regels van het burgerlijk recht over in verband met successies en huwelijksvermogensstelsels.

Het hoofdstuk is van toepassing op alle persoonsverzekeringsovereenkomsten waarbij het zich voordeut van het verzekerd voorval alleen afhankelijk is van de menselijke levensduur, zo bepaalt artikel 97. Het gaat hier uiteraard om verzekeringen tot uitkering van een vast bedrag.

Tenzij anders is bedoelen, zo luidt artikel 103, treedt de levensverzekeringsovereenkomst eerst in werking op de dag dat de eerste premie wordt betaald.

Gedurende het eerste jaar van de overeenkomst dekt de verzekering de zelfmoord van de verzekerde nog niet (art. 101). De partijen kunnen echter van deze bepaling afwijken en overeenkomen dat de verzekeraar ook dat risico dekt.

De verzekeringnemer heeft het eigen recht om de begunstigde van de overeenkomst aan te wijzen. Doet hij zulks niet, dan is de prestatie verschuldigd ofwel aan de verzekeringnemer zelf (levensverzekeringsovereenkomst) ofwel aan zijn nalatenschap. Bij vooroverlijden van de aangewezen begunstigde, gaat de prestatie naar ofwel de verzekeringnemer ofwel zijn nalatenschap.

De regeling van het Burgerlijk Wetboek op het derdenbeding blijft van toepassing. Zolang zij niet door de aangewezen begunstigde is aanvaard, is de verzekeringnemer gerechtigd de begunstiging te herroepen (art. 112).

Bij echtscheiding op grond van bepaalde feiten geldt artikel 299 van het Burgerlijk Wetboek. Het bepaalt dat de echtgenoot tegen wie de echtscheiding is toegestaan, alle voordeelen verliest die de andere echtgenoot hem heeft verleend.

Gaat het om een echtscheiding door onderlinge toestemming, dan wordt het lot van bestaande verzekeringsovereenkomsten geregeld bij echtscheidingsconvenant; in voorkomend geval moeten de echtgenoten de verzekeraar op de hoogte brengen van nieuwe wijzigingen (art. 133).

Persoonsverzekeringsovereenkomsten andere dan levensverzekeringsovereenkomsten

Er dient op gewezen te worden dat deze overeenkomsten in tegenstelling tot levensverzekeringsovereenkomsten tot vergoeding van schade kunnen strekken.

De slotbepalingen van het ontwerp bestaan uit strafbepalingen en diverse bepalingen. Om te voorkomen dat de vroegere wetgeving van toepassing

mis à l'ancienne législation, l'article 148 limite à deux ans après l'entrée en vigueur de la présente loi le délai d'application de celle-ci aux contrats en cours. Les dispositions relatives à la durée des contrats (art. 30) et aux assurances sur la vie sont toutefois d'application immédiate.

II. DISCUSSION GENERALE

Un membre renvoie aux travaux de la Commission de l'Economie et de la Politique scientifique de la Chambre, où un amendement concernant le dépistage génétique (*genetic screening*) a été adopté. Certaines techniques scientifiques permettent de cerner avec de plus en plus de précision l'évolution de l'état de santé futur de l'assuré. Tel est le cas notamment de l'analyse génétique.

De cette façon, les preneurs d'assurance seront, à l'avenir, protégés contre les abus des compagnies d'assurance en ce qui concerne le calcul exact de la durée de vie des individus sur la base d'une prédisposition génétique, de sorte que la solidarité sociale entre les personnes génétiquement faibles et génétiquement fortes soit maintenue.

Les articles 5 et 95, amendés à la Chambre, ont pour conséquence que le projet de loi interdit de déclarer ou d'utiliser des données génétiques, tant pour le médecin que pour le preneur d'assurance et l'assureur.

Cette importante amélioration du projet réjouit l'intervenant. Il constate toutefois que le projet en question présente encore une lacune : on n'y parle pas d'environnement. A ce propos, il renvoie à l'interpellation qu'il a faite au Sénat le 7 mai dernier concernant la possibilité de poursuivre les entreprises en tant que personnes juridiques et non pas les membres de la direction en tant que personnes physiques. Cette interpellation concernant l'adaptation de la législation pénale dans le domaine de l'environnement était adressée au vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques.

En ce qui concerne la responsabilité des entreprises en tant que telles en plus de celle des membres individuels de leur direction, l'intervenant renvoie à l'avant-projet de décret-cadre « Milieuhygiëne » de la « Interuniversitaire commissie tot herziening van het Milieurecht in het Vlaamse Gewest », appelée la commission Bocken, que l'Exécutif précédent avait chargée d'une importante mission d'étude. La commission Bocken fait en effet valoir que *societas delinquare potest, sed punire non potest*.

Le présent projet ne vise que les dommages subis par les personnes physiques. L'intervenant propose que les dommages causés à l'environnement, considéré comme un bien général, soient réparés.

blijft op bepaalde langlopende overeenkomsten, beperkt artikel 148 de toepassingstermijn van de oude wet op de lopende overeenkomsten tot twee jaar vanaf de inwerkingtreding van deze wet. De bepalingen op de duur van de overeenkomsten (art. 30) en de levensverzekeringen vinden evenwel onmiddellijk toepassing.

II. ALGEMENE BESPREKING

Een lid verwijst naar de werkzaamheden van de Commissie voor het Bedrijfsleven en het Wetenschapsbeleid van de Kamer, waar een amendement i.v.m. «genetic screening» werd aangenomen. Bepaalde wetenschappelijke technieken maken het mogelijk op zeer nauwkeurige wijze de toekomstige gezondheidstoestand van de kandidaat-verzekerde te voorspellen. Dit is onder meer het geval voor genetisch onderzoek.

Op die manier worden de verzekерingsnemers in de toekomst beschermd tegen het misbruik door verzekeraarsmaatschappijen i.v.m. de exacte berekening van de levensduur van individuen op basis van genetische predispositie zodat de sociale solidariteit tussen genetisch zwakkeren en genetische sterkeren wordt behouden.

De in de Kamer gemaendeerde artikelen 5 en 95 hebben als gevolg dat het wetsontwerp een verbod bevat op het medelen of aanwenden van genetische gegevens zowel in hoofde van de arts als van de verzekeringnemer en de verzekeraar.

Het lid verheugt zich over deze belangrijke verbetering van het ontwerp. Hij stelt in het voorliggend ontwerp echter nog een lacune vast : de milieudimension ontbreekt. Hij verwijst hierbij naar zijn op 7 mei jl. gehouden interpellatie in de Senaat betreffende de mogelijkheid bedrijven te vervolgen als rechtspersoon en niet de directieleden als natuurlijke personen. Deze interpellatie over de bijsturing van de strafwetgeving op milieuvlak was gericht aan de Vice-Eerste Minister van Justitie en Economische Zaken.

Het lid verwijst i.v.m. de aansprakelijkheid van bedrijven als zodanig naast die van individuele directieleden, naar het voorontwerp van kaderdecreet «Milieuhygiëne» van de Interuniversitaire commissie tot Herziening van het Milieurecht in het Vlaamse Gewest, de zogenaamde Commissie-Bocken, die door de vorige Executieve met een belangrijke studieopdracht werd belast. De Commissie-Bocken bepleit immers dat *societas delinquere potest, sed punire non potest*.

Dit ontwerp heeft enkel de schade aan natuurlijke personen op het oog. Het lid stelt voor dat de schade aan het milieu, als algemeen goed, zou vergoed worden.

Un autre membre se réfère à l'article 3 qui stipule que les dispositions de la présente loi sont impératives, sauf lorsque la possibilité d'y déroger par des conventions particulières résulte de leur rédaction même.

Deux questions se posent quant à la portée générale du projet :

1. L'intervenant présume qu'il faut expressément formuler la possibilité de déroger aux règles impératives par des conventions particulières.

2. Le même intervenant interroge le ministre quant à la signification du membre de phrase «nonobstant toute convention contraire», qui figure au premier alinéa de l'article 8. C'est bien la confirmation que l'article 8 est de nature impérative. Quelle est la motivation qui sous-tend ce membre de phrase, puisque l'article 3 insiste déjà sur le caractère généralement impératif des dispositions de la nouvelle loi ?

Est-ce l'indication qu'il existe une certaine gradation au sein des règles impératives ?

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques déclare que la dérogation se fait toujours de manière expresse.

Les mots «nonobstant toute convention contraire» à l'alinéa premier de l'article 8 dénotent une gradation dans l'impérativité des règles. Contrairement à l'article 3 qui parle d'impérativité, l'article 8 impose des obligations dont la méconnaissance est sanctionnée par une nullité absolue.

A un premier membre, le ministre répond que la notion de la responsabilité objective du fait des produits est une première voie qui s'ouvre en la matière.

Une discussion à l'occasion d'une proposition de loi séparée relative à la responsabilité pénale des personnes morales serait plus utile. De toute façon, il s'agit d'une assurance obligatoire, d'une responsabilité objective comme dans la responsabilité du fait des produits par exemple.

Un autre membre souligne les éléments positifs du projet de loi à l'examen : extension du contrat d'assurance, protection accrue du preneur, couverture de la faute lourde du preneur.

Il regrette toutefois qu'en ce qui concerne ce dernier élément, le Roi conserve la possibilité d'établir une liste, même si elle est limitative, des faits qui ne peuvent être qualifiés de faute lourde. L'assureur pourra ainsi encore prévoir tout un éventail d'exceptions à l'égard des clients en position de relative fai-

Een ander lid verwijst naar artikel 3 dat stelt dat de bepalingen van deze wet van dwingend recht zijn, tenzij uit de bewoordingen zelf blijkt dat de mogelijkheid wordt gelaten om er van af te wijken door bijzondere bedingen.

Twee vragen rijzen bij de algemene strekking van het ontwerp :

1. Het lid veronderstelt dat de afwijking van de dwingende regels door bijzondere bedingen uitdrukkelijk dient geformuleerd.

2. Hetzelfde lid ondervraagt de Minister over de betekenis van de zinsnede «niettegenstaande enig andersluidend beding» in het eerste lid van artikel 8. Hierbij bevestigt men dat artikel 8 wel degelijk van dwingende aard is. Welk is de motivering voor die zinsnede, vermits men reeds in artikel 3 het algemeen dwingend karakter van de bepalingen van de nieuwe wet benadrukt heeft.

Wijst dit op een zekere gradatie in de dwingende regels ?

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken verklaart dat die afwijking altijd uitdrukkelijk gebeurt.

De bewoordingen «niettegenstaande enig andersluidend beding», in het eerste lid van artikel 8, wijzen op een gradatie in de dwingende kracht van de regels. In tegenstelling tot artikel 3 dat spreekt van dwingend recht, legt artikel 8 een aantal verplichtingen op waarvan de niet-naleving wordt bestraft met volstrekte nietigheid.

De Minister antwoordt aan een eerste lid dat het begrip objectieve produktaansprakelijkheid een eerste mogelijkheid is die zich aftekent in deze aangelegenheid.

Een besprekking naar aanleiding van een afzonderlijk wetsvoorstel betreffende de strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen zou nuttiger zijn. Hoe dan ook gaat het om een verplichte verzekering, om een objectieve aansprakelijkheid zoals bijvoorbeeld bij de produktaansprakelijkheid.

Een ander lid benadrukt de positieve elementen van het voorliggend wetsontwerp : de uitbreiding van de verzekeringsovereenkomst, de grotere bescherming van de verzekeringnemer, de dekking van grove schuld vanwege de verzekeringnemer.

Hij betreurt dat wat het laatste element betreft, de Koning de mogelijkheid behoudt een weliswaar beperkende lijst op te stellen van feiten die niet als grove schuld aangemerkt mogen worden. Dit laat aan de verzekeraar nog steeds toe tegenover zijn vrij zwakke cliënt een breed gamma van uitzonderingen

blesse. Ne vaudrait-il pas mieux faire l'inverse et permettre au Roi d'établir une liste nominative de faits pouvant être qualifiés de faute grave?

A priori, en cas de faute lourde du preneur d'assurance, l'assureur est tenu à la prestation.

Pour assurer l'équilibre, on permet cependant à l'assureur de s'exonérer pour les cas de faute lourde qu'il détermine expressément dans le contrat.

En droit commun, il appartient au juge de vérifier si les causes d'exonération sont bien constitutives de faute lourde. Le projet va plus loin; il permet au Roi d'établir une liste limitative des faits qui ne peuvent être qualifiés de faute lourde. Ceci permettra au Roi de réagir s'il constate des abus.

III. DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

TITRE PREMIER

Le contrat d'assurance terrestre en général

CHAPITRE PREMIER

Dispositions préliminaires

Article premier

Définitions

Deux membres déposent un amendement tendant à introduire la notion d'environnement dans quelques définitions.

Cet amendement est libellé comme suit:

«*A cet article, modifier comme suit les définitions :*

— A. *Contrat d'assurance :*

«à l'avant-dernière ligne, remplacer les mots «l'assuré ou le bénéficiaire» par les mots «l'assuré, l'environnement ou le bénéficiaire».

— B. *Assuré :*

au litera a) (assurance de dommages) :

remplacer les mots «la personne garantie» par les mots «l'environnement et la personne garantie».

— D. *Personne lésée :*

à la première ligne, remplacer les mots «la personne» par les mots «l'environnement et la personne».

i.v.m. grove schuld op te stellen. Zou het niet beter zijn omgekeerd te werk te gaan en de Koning de mogelijkheid te bieden een nominatieve lijst op te stellen van feiten die wel als grove schuld aangemerkt worden?

Bij grove schuld van de verzekeringnemer, is de verzekeraar *a priori* gehouden tot de prestatie.

Om het evenwicht te verzekeren staat men de verzekeraar nochtans toe zich te bevrijden voor de gevallen van grove schuld die hij uitdrukkelijk in de overeenkomst vermeldt.

In het gemene recht staat het aan de rechter om na te gaan of de gronden voor de bevrijding wel als grove schuld kunnen worden aangemerkt. Het ontwerp gaat nog verder. Het stelt de Koning in staat een beperkende lijst op te stellen van feiten die niet als grove schuld kunnen worden beschouwd. Dat zal de Koning in staat stellen te reageren wanneer hij misbruiken vaststelt.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

TITEL I

De landverzekeringsovereenkomst in het algemeen

HOOFDSTUK 1

Inleidende bepalingen

Artikel 1

Begripsbepalingen

Twee leden dienen een amendement in dat ertoe strekt in dit artikel, bij enkele definities de notie milieu toe te voegen.

Het amendement luidt als volgt:

«*In dit artikel, bij de volgende onderdelen van de definities :*

— A. *Verzekeringsovereenkomst :*

«op de voorlaatste regel de woorden «de verzekerde of de begunstigde» te vervangen door de woorden «de verzekerde, het milieu of de begunstigde».

— B. *Verzekerde :*

a) bij schadeverzekering :

de woorden «degene die» te vervangen door de woorden «het milieu en degene die».

— D. *Benadeelde :*

op de eerste regel de woorden «degene aan» te vervangen

- *G. Assurance de dommages:*
ajouter les mots «et/ou à l'environnement».
- *I. Assurance à caractère indemnitaire:*
à la troisième ligne, remplacer les mots «l'assuré» par les mots «l'assuré et/ou l'environnement.»

Justification

L'instauration de primes complémentaires à payer par les entreprises à risques nous paraît être une réponse économique adéquate au danger qu'il y a de voir ces entreprises continuer à éluder leurs responsabilités pour ce qui est des dommages causés à l'environnement.

L'auteur de l'amendement signale qu'un amendement similaire est déposé à l'article 51.

Un membre conteste l'expression «événement incertain». D'une manière assez générale, la jurisprudence parle d'un «événement futur incertain».

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques fait remarquer qu'un événement incertain est toujours futur. On ne change rien d'essentiel à la définition élaborée par la jurisprudence. L'ajout du mot «futur» n'est donc pas nécessaire.

L'amendement est rejeté par 14 voix contre 2.

L'article 1er est adopté par 14 voix contre 2.

Article 2

Champ d'application

L'article 2 est adopté sans discussion, à l'unanimité des 16 membres présents.

Article 3

Règles impératives

Cet article a déjà été examiné dans le cadre de la discussion générale.

L'article 3 est adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

- *G. Schadeverzekering:*
de woorden «en/of aan het milieu» toe te voegen.
- *I. Verzekering tot vergoeding van schade:*
op de derde regel de woorden «de verzekerde» te vervangen door de woorden «de verzekerde en/of het milieu.»

Verantwoording

Aanvullende premies voor risikobedrijven lijkt ons een passend economisch antwoord te bieden op het risiko dat de bedrijven hun verantwoordelijkheid uit de weg blijven gaan wat de milieuschade betreft.

De auteur van het amendement signaleert het bestaan van een gelijkaardig amendement bij artikel 51.

Een lid is het niet eens met de uitdrukking «onzeker voorval». Vrij algemeen is er in de rechtspraak sprake van een «onzeker toekomstig voorval».

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken merkt op dat een onzekere gebeurtenis altijd toekomstig is. Er wordt niets essentieels aan de definitie uitgewerkt door de rechtspraak veranderd. De toevoeging van het woord «toekomstig» is dus niet noodzakelijk.

Het amendement wordt verworpen met 14 tegen 2 stemmen.

Het artikel 1 wordt aangenomen met 14 tegen 2 stemmen.

Artikel 2

Toepassingsgebied

Het artikel 2 wordt zonder bespreking aangenomen bij eenparigheid van de 16 aanwezige leden.

Artikel 3

Dwingende regels

In het kader van de algemene besprekking kwam dit artikel 3 reeds ter sprake.

Het artikel 3 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 16 aanwezige leden.

CHAPITRE II

Dispositions communes à tous les contrats

SECTION PREMIERE

Conclusion du contrat

Article 4

Proposition d'assurance, police présignée et demande d'assurance

Un membre constate que la seconde phrase du § 1er contient une exception de taille au principe général selon lequel ni le candidat preneur, ni l'assureur ne sont tenus, par la proposition d'assurance, de conclure un contrat.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques répond que l'assureur sera obligé de réagir à la proposition. On ne peut pas envoyer un formulaire qui pose des questions à un candidat assuré, recevoir l'assuré et le laisser dans l'incertitude pendant plus d'un mois. Si l'assureur ne fait rien, il s'oblige à conclure le contrat sous peine de dommages et intérêts.

L'article 4 est adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

Article 5

Obligation de déclaration

Un commissaire souhaite quelques précisions quant au terme «raisonnablement».

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques se réfère à la définition jurisprudentielle.

Un collaborateur du ministre ajoute qu'on n'a pas voulu que l'on puisse reprocher de ne pas avoir tout déclaré. Le preneur doit pouvoir estimer raisonnablement quels sont les éléments importants pour la conclusion du contrat. Une compétence d'appréciation est donnée au juge concernant ce que le preneur est raisonnablement tenu de communiquer.

Un membre précise qu'il s'agit d'un terme très courant dans la législation nationale et internationale (ex.: le délai raisonnable).

Un membre formule la même objection qu'à l'article 1er en ce qui concerne les mots «événement incer-

(14)

HOOFDSTUK II

Bepalingen betreffende alle verzekeringsovereenkomsten

AFDELING I

Het sluiten van de overeenkomst

Artikel 4

Verzekeringsvoorstel, voorafgetekende polis en verzekeringsaanvraag

Een lid stelt vast dat de tweede zin van § 1 een aanzienlijke uitzondering inhoudt op het algemeen principe dat stelt dat noch de kandidaat-verzekeringnemer, noch de verzekeraar door het verzekeringsvoorstel verbonden is tot het sluiten van een overeenkomst.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken antwoordt dat de verzekeraar verplicht zal zijn op het voorstel te reageren. Men kan niet aan een kandidaat-verzekerde een vragenlijst opstellen, met hem een onderhoud hebben en hem dan gedurende meer dan een maand in de onzekerheid laten. Als de verzekeraar niets doet, dan is hij verplicht de overeenkomst te sluiten op straffe van schadevergoeding.

Artikel 4 wordt aangenomen bij eenparigheid van 16 aanwezige leden.

Artikel 5

Mededelingsplicht

Een lid wenst meer uitleg over het begrip «redelijkerwijs».

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken verwijst naar de definitie uit de jurisprudentie.

Een medewerker van de Minister voegt eraan toe dat er geen ruimte mocht zijn voor het verwijt dat iemand niet alles had medegedeeld. De verzekeringnemer moet in redelijkheid kunnen beoordelen wat de belangrijke elementen zijn voor het sluiten van een overeenkomst. De rechter heeft de beoordelingsbevoegdheid betreffende hetgeen de verzekeringnemer in redelijkheid wordt geacht mee te delen.

Een lid verduidelijkt dat het gaat om een zeer courante term in de nationale en internationale wetgeving (b.v. redelijke termijn).

Een lid formuleert hetzelfde bezwaar als bij artikel 1 met betrekking tot de woorden «onzeker voor-

tain ». Il s'interroge quant à l'éventualité du fait dommageable. L'assureur ne peut assurer un événement incertain qui est impossible.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques estime que le terme « futur » n'apporte rien de neuf. En outre, le fait que l'événement à assurer est impossible n'a rien à voir avec le caractère incertain et le caractère futur. Le fait que l'événement est incertain n'exclut pas qu'il soit possible.

On doit pouvoir, en fonction des faits, donner la compétence au juge d'apprécier si l'assuré a vraiment déclaré ou a voulu cacher des faits dont il devait connaître l'importance pour l'assureur.

Lorsqu'il s'agit d'une assurance-vie, il n'est pas raisonnable d'omettre de mentionner des données relatives à la santé.

Un membre constate que la notion « raisonnablement », qui diffère de personne à personne, implique que des procédures judiciaires soient entamées pour certaines contestations.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques partage ce point de vue. On ne peut empêcher que des problèmes d'interprétation ne voient le jour.

La notion « raisonnablement » différera de personne à personne, et selon qu'il s'agit d'une faute grave ou légère.

Un autre membre rappelle que le projet vise notamment à réaliser un équilibre entre l'assuré et la compagnie d'assurance.

La notion « raisonnablement », qui figure également dans le projet, signifie que les deux parties ont « raisonnablement » un certain nombre d'obligations.

Dans le projet initial, le rapport entre les deux parties était asymétrique : seul l'assureur avait des droits. Après de longues discussions, l'on a ajouté au projet l'interdiction d'utiliser des techniques d'analyse génétique (art. 95).

Il appartient, en fin de compte, au juge d'apprécier ce qu'est « raisonnablement ».

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques fait la distinction entre le candidat assuré expérimenté qui a déjà négocié et le candidat assuré qui n'a pas d'expérience, qui ne dispose pas des mêmes moyens intellectuels.

L'article 5 est adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

val ». Het gaat om de notie van de mogelijkheid van het schadegeval. De verzekeraar kan geen onzeker voorval verzekeren dat onmogelijk is.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken is van oordeel dat het woord « toekomstig » niets nieuws aanbrengt. Bovendien heeft de onmogelijkheid van het te verzekeren voorval niets te zien met het onzekere en het toekomstige. Het onzekere van het voorval sluit de mogelijkheid van het voorval niet uit.

Men moet aan de rechter de bevoegdheid geven op grond van de feiten te beoordelen of de verzekerde belangrijke feiten werkelijk heeft meegedeeld dan wel of hij feiten heeft willen verbergen waarvan hij het belang voor de verzekeraar moet kennen.

Voor een levensverzekering is het niet vermelden van gegevens over gezondheid niet redelijk.

Een lid stelt vast dat de notie « redelijkerwijs » die afhangt van persoon tot persoon, inhoudt dat voor een aantal feitenbetwistingen gerechtelijke procedures moeten ingespannen worden.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken beaamt dit. Interpretatieproblemen kunnen niet vermeden worden.

Het begrip « redelijkerwijs » zal verschillen van persoon tot persoon, vervolgens of het om een zware of lichte fout gaat.

Een ander lid herinnert eraan dat het ontwerp onder meer als doel heeft een evenwicht in te bouwen tussen de verzekerde en de verzekeringsmaatschappij.

Het begrip « redelijkerwijs » dat ook verderop in het ontwerp voorkomt, verwijst naar het principe dat beide partijen « redelijkerwijs » een aantal verplichtingen hebben.

Het oorspronkelijk ontwerp hield een asymmetrische verhouding in : enkel de verzekeraar had rechten. Na lange discussies werd het verbod van het aanwenden van technieken van genetisch onderzoek aan het ontwerp toegevoegd (art. 95).

Uiteindelijk oordeelt de rechter over wat « redelijkerwijs » is.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken maakt een onderscheid tussen de kandidaat-verzekerde met enige ervaring omdat hij reeds onderhandeld heeft en de onervaren kandidaat-verzekerde, die niet over dezelfde intellectuele middelen beschikt.

Artikel 5 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 16 aanwezige leden.

Article 6

Omission ou inexactitude intentionnelles

Article 7

Omission ou inexactitude non intentionnelles

Les articles 6 et 7 sont adoptés sans discussion, à l'unanimité des 16 membres présents.

SECTION II**Etendue de la garantie****Article 8***Dol et faute*

Un membre propose de supprimer le mot « ne » au dernier alinéa. Si l'on ne le supprime pas, les assureurs pourront s'exonérer de leurs obligations de manière illimitée.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques renvoie aux explications qu'il a fournies dans le cadre de la discussion générale. Il y a lieu, en l'espèce, de trouver un équilibre.

Comme il faut d'abord acquérir une certaine expérience pratique, l'arrêté d'exécution relatif à cette matière ne sera probablement pas promulgué rapidement.

Il importe, néanmoins, que la disposition habilitant le Roi à dresser une liste limitative de faits ne pouvant pas être considérés comme des fautes graves soit inscrite dans la loi, pour éviter que l'on ne qualifie un trop grand nombre de faits de fautes graves, et ce avant qu'ils n'aient été analysés et définis dans le cadre de la jurisprudence.

Il faudra donc attendre que l'on ait acquis suffisamment d'expérience pratique et qu'une jurisprudence se soit développée en la matière.

Le même membre conclut qu'en attendant l'établissement de la liste limitative, les assureurs pourront considérer n'importe quel fait comme les exonérant de leurs obligations.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques ajoute que le seul contrôle est celui du juge.

L'intervenant craint que cela ne déséquilibre quelque peu le projet de loi, en donnant un trop grand nombre de droits aux assureurs.

Artikel 6

Opzettelijk verwijgen of opzettelijk onjuist medelen van gegevens

Artikel 7

Onopzettelijk verwijgen of onopzettelijk onjuist medelen van gegevens

De artikelen 6 en 7 worden zonder bespreking aangenomen bij eenparigheid van de 16 aanwezige leden.

AFDELING II**Omvang van de dekking****Artikel 8***Bedrog en schuld*

Een lid stelt in het laatste lid voor het woord « niet » te schrappen, zonet zouden de verzekeraars over de ongebreidelde mogelijkheid beschikken vrijstellingen te bekomen.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken verwijst naar zijn uitleg die hij in het kader van de algemene besprekking gaf. Het gaat om het zoeken naar een evenwicht.

Het uitvoeringsbesluit ter zake zal wellicht niet zo snel uitgevaardigd worden, omdat men eerst een zekere ervaring in de praktijk zal moeten opdoen.

Het is nochtans belangrijk dat de bepaling waarbij de Koning een beperkende lijst kan opstellen van feiten die niet als grove schuld aangemerkt mogen worden, in de wet wordt opgenomen om te vermijden dat al te veel feiten als grove schuld zouden gekenmerkt worden, zelfs vooraleer de rechtspraak de kans heeft gehad deze te analyseren en te bepalen.

Men zal dus in de toekomst zowel met de praktijk als met de rechtspraak dienen af te wachten.

Hetzelfde lid besluit dat in afwachting van de beperkende lijst, de verzekeraars om het even welk feit als exoneratie aanmerken.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken voegt eraan toe dat de enige controle die van de rechter is.

Het lid vreest dat het evenwicht van het wetsontwerp hierdoor enigszins verstoorde wordt omdat er te veel rechten bij de verzekeraar gelegd worden.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques rappelle qu'actuellement la faute lourde exclut toute couverture. Une amélioration du texte ne permet plus une aussi grande liberté. Un équilibre est donc établi.

Le même intervenant fait observer que la jurisprudence en la matière est déjà suffisamment développée pour que l'on puisse dresser une première liste limitative.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques donne l'exemple de la conduite en état d'ivresse. Exclure la conduite en état d'ivresse comme faute lourde est conforme aux deux premiers alinéas de l'article 8.

On craint que, dans d'autres contrats, la notion de faute grave ne soit interprétée trop largement.

Un membre craint qu'établir, *a posteriori*, une liste limitative de faits ne pouvant pas être considérés comme des fautes lourdes, est un procédé trop arbitraire.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques ne partage pas cette crainte. Avant tout, il y a le contrôle politique. En outre, des modifications peuvent être apportées, par une loi, à l'arrêté royal dans lequel figure la liste limitative. Enfin, la procédure proposée doit permettre de prévenir légalement l'extension de certains abus. La liste ne peut pas être dressée actuellement, parce que nous ne connaissons pas encore suffisamment bien les cas concrets.

Un autre commissaire estime que, comme un arrêté royal imposant des limitations peut être pris à tout moment, il y a toujours une certaine incertitude qui subsiste. Celle-ci peut avoir des conséquences néfastes tant pour les consommateurs que pour les assureurs.

Le même membre déplore que les lois qui sont entrées en vigueur sous la législature précédente et la loi en projet habitent le Roi à préciser toutes sortes de points dans la législation. La loi proprement dite ne définit aucun critère qui puisse servir de ligne directrice pour la confection de l'arrêté d'exécution.

L'intervenant prie le ministre d'organiser un échange de vues avec la Commission de l'Economie du Sénat sur le projet d'arrêté royal portant exécution de l'article 8.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques approuve entièrement cette dernière proposition et rappelle qu'il a déjà soumis dans le passé des projets d'arrêtés royaux au Parlement en vue d'un échange de vues.

Il ne partage pas l'avis selon lequel trop de pouvoirs sont accordés au Roi. Dans une société où la complé-

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken wijst erop dat op dit ogenblik elke dekking uitgesloten is bij grove schuld. Dankzij een verbetering van de tekst zijn er perken gesteld aan die vrijheid. Er is dus een evenwicht bereikt.

Hetzelfde lid merkt op dat er nu reeds voldoende rechtspraak bestaat die toelaat een eerste limitatieve lijst op te stellen.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken geeft het voorbeeld van het rijden onder invloed. Het niet-aanvaarden als grove schuld van rijden onder invloed is in overeenstemming met de eerste twee leden van artikel 8.

In andere overeenkomsten bestaat de vrees dat het begrip grove schuld te ruim geïnterpreteerd zou worden.

Een lid vreest dat het opstellen *a posteriori* van een beperkende lijst van feiten die niet als grove schuld aangemerkt mogen worden, al te arbitrair is.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken is het hiermee niet eens. Er is eerst en vooral de politieke controle. Bovendien kunnen er bij wet wijzigingen aan het koninklijk besluit die de beperkende lijst vermeldt, aangebracht worden. Tenslotte wordt met de voorgestelde procedure de wettelijke habilitatie nagestreefd om de ontwikkeling van misbruiken te vermijden. De lijst kan vanaf nu nog niet opgesteld worden, vermits we nog geen voldoende inzicht hebben in de concrete gevallen.

Een ander lid is van oordeel dat een zekere graad van onzekerheid blijft bestaan, door het feit dat op een onbepaald ogenblik een koninklijk besluit kan genomen worden dat beperkingen oplegt. Dit kan zowel voor de consumenten als voor de verzekeraars nadelen voor gevolg hebben.

Hetzelfde lid betreurt het dat de wetten die onder de vorige legislatuur tot stand kwamen en dit ontwerp aan de Koning telkens de mogelijkheid biedt allerlei punten in de wetgeving uit te werken. Hiervoor worden door de wet zelf geen criteria aangestipt als leidraad voor het uitvoeringsbesluit.

Het lid verzoekt de Minister met de Commissie van de Economische Aangelegenheden van de Senaat een gedachtenwisseling te organiseren over het ontwerp van koninklijk besluit ter uitvoering van artikel 8.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken is het met dit laatste voorstel volkomen eens en wijst erop dat hij in het verleden reeds ontwerpen van koninklijke besluiten, met het oog op een gedachtenwisseling, aan het Parlement voorlegde.

Hij is het er niet eens dat aan de Koning te veel vrijheden gelaten wordt. In een maatschappij waarin

xité et la rapidité sont la règle, le recours à la technique des arrêtés d'exécution est inéluctable. Il est faux de dire que le pouvoir légistique dont dispose le pouvoir exécutif est trop étendu. Dans certains cas, c'est le contraire que l'on constate.

Le ministre cite l'exemple de la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation (*Moniteur belge* du 9 juillet 1991). On constate aujourd'hui que cette loi ne délégue pas suffisamment de pouvoirs au Roi. Elle devra être modifiée d'urgence. Tant que cela n'aura pas été fait, l'entrée en vigueur de la loi risque d'être reportée.

Un membre critique surtout le fait qu'on n'indique pas les critères selon lesquels le Roi peut prendre des initiatives.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques rappelle que le principe actuel est que l'assureur couvre le sinistre, même en cas de faute lourde. Ce principe va très loin. Il faut donc prévoir des exonérations dans certains cas, dans certains contrats, avec certains assurés. Mais quid au niveau de la pratique? Ne va-t-on pas utiliser cela comme clause automatique?

La compétence donnée au Roi est claire: donner la possibilité par arrêté royal, dans des cas clairs, d'exclure au titre de fautes lourdes des faits qui ne le sont pas et qui seraient énumérés dans les contrats pour servir de clauses d'exonération automatique.

Le ministre souligne l'importance au troisième alinéa du mot «peut» et du mot «limitative».

L'article 8 est adopté à l'unanimité des 15 membres présents.

Article 9

Guerre

Un membre fait remarquer que le dernier alinéa de cet article n'est pas bien formulé en néerlandais. Il propose de placer le mot «*verlichten*» après le mot «*bewijslast*».

L'article 9 est adopté sans discussion, à l'unanimité des 15 membres présents.

SECTION III

Preuve et contenu du contrat

Article 10

Preuve et contenu du contrat

Un membre fait remarquer que l'alinéa 1er du § 1er reprend le principe général de notre droit des obligations (art. 1341 du Code civil: la preuve doit se faire par écrit).

complexiteit en snelheid schering en inslag zijn, is de techniek van de uitvoeringsbesluiten onvermijdelijk. Het is verkeerd te stellen dat de uitvoerende macht over te veel legistieke macht beschikt. In sommige gevallen doet zich zelfs het omgekeerde voor.

De Minister geeft het voorbeeld van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet (*Belgisch Staatsblad* van 9 juli 1991). Vandaag stelt men vast dat deze wet te weinig delegatiebevoegdheid aan de Koning toelaat. Men zal dringend wijzigingen aan de wet moeten aanbrengen. Zolang dit niet gebeurd is, dreigt de inwerkingtreding van de wet uitgesteld te worden.

Een lid heeft vooral kritiek op het feit dat de criteria volgens welke de Koning initiatieven kan nemen, niet vermeld zijn.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken merkt op dat thans het beginsel geldt dat de verzekeraar de schade dekt, zelfs in geval van grove schuld. Dat gaat heel ver. In bepaalde gevallen, in bepaalde overeenkomsten, met bepaalde verzekeraarden, moet dus in een ontheffing worden voorzien. Maar wat in de praktijk? Zal dat beding niet automatisch worden aangevoerd?

De bevoegdheid die de Koning toekomt, is duidelijk: hij krijgt de mogelijkheid om in duidelijke gevallen bij koninklijk besluit de feiten aan te duiden die niet als grove schuld kunnen worden aangemerkt en die in de overeenkomsten worden opgesomd als bedingen die in automatische ontheffing voorzien.

De Minister wijst op de belangrijke woorden «kan» en «beperkende» in het derde lid.

Artikel 8 wordt door de 15 aanwezige leden eenparig goedgekeurd.

Artikel 9

Oorlog

Een lid merkt op dat het laatste lid van dit artikel in het Nederlands niet goed geformuleerd is. Hij stelt voor het woord «*verlichten*» na het woord «*bewijslast*» in te voegen.

Artikel 9 wordt zonder besprekking aangenomen met eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

AFDELING III

Bewijs en inhoud van de overeenkomst

Artikel 10

Bewijs en inhoud van de overeenkomst

Een lid merkt op dat in het eerste lid van § 1 het algemene beginsel van ons verbintenisrecht (art. 1341 van het Burgerlijk Wetboek: het bewijs moet schriftelijk geschieden) wordt overgenomen.

L'alinéa 2 du § 1er contient cependant une exception. Lorsqu'il existe un commencement de preuve par écrit, la preuve par témoins ou par présomptions est admise. Il s'agit de la reprise pure et simple de l'article 1347 du Code civil. La reprise de cet article implique-t-elle qu'il s'agisse de la même interprétation que celle que la jurisprudence a donnée de la notion de commencement de preuve par écrit ?

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques confirme qu'il en est bien ainsi.

Le même membre fait observer que l'alinéa 3 du § 1er de l'article 10 stipule que l'article 1328 du Code civil n'est pas applicable au contrat d'assurance ou à ses modifications. L'article 1328 du Code civil détermine les modalités suivant lesquelles la date d'un contrat d'assurance est opposable aux tiers. Il est nécessaire d'exclure l'application de l'article 1328 qui est limitatif. Cela signifie que la preuve de la date pourra se faire par tous les moyens.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques le confirme.

L'article 10 est adopté à l'unanimité des 15 membres présents.

SECTION IV

Exécution du contrat

Article 11

Déchéance partielle ou totale du droit à la prestation d'assurance

Article 12

Polices combinées

Article 13

Modalités de paiement de la prime

Article 14

Défaut de paiement de la prime

Article 15

Sommation de payer

Article 16

Prise d'effet de la suspension de la garantie ou de la résiliation du contrat

Het tweede lid van § 1 bevat niettemin een uitzondering. Is er een begin van bewijs door geschrift aanwezig, dan is het bewijs door getuigen of door vermoedens toegelaten. Hier wordt een beginsel van artikel 1347 van het Burgerlijk Wetboek overgenomen. Leidt de overname van dat artikel tot dezelfde interpretatie als die welke de rechtspraak gegeven heeft aan het begrip begin van bewijs door geschrift ?

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken beaamt dit.

Dezelfde spreker merkt op dat het derde lid van § 1 van artikel 10 bepaalt dat artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing is op de verzekeringsovereenkomst of op de wijzigingen ervan. Artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt de regels volgens welke de dagtekening van een verzekeringsovereenkomst aan derden kan worden tegengeworpen. Het is noodzakelijk dat artikel 1328, dat een beperkte toepassingssfeer heeft, hier niet wordt toegepast. Dat betekent dat het bewijs van de dagtekening met alle middelen kan worden geleverd.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken bevestigt dit.

Artikel 10 wordt aangenomen met eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

AFDELING IV

Uitvoering van de overeenkomst

Artikel 11

Geheel of gedeeltelijk verval van het recht op verzekeringsprestatie

Artikel 12

Combinatiepolissen

Artikel 13

Wijze van premiebetaling

Artikel 14

Niet-betaling van de premie

Artikel 15

Aanmaning tot betaling

Artikel 16

Uitwerking van de schorsing van de dekking of van de opzegging van de overeenkomst

Article 17*Effets de la suspension à l'égard des primes à échoir***Article 18***Crédit de prime***Article 19***Déclaration du sinistre***Article 20***Devoirs de l'assuré en cas de sinistre***Article 21***Sanctions*

Les articles 11 à 21 sont adoptés sans observation, à l'unanimité des 15 membres présents.

SECTION V***Stipulation pour autrui*****Article 22***Stipulation pour autrui***Article 23***Communication des conditions de garantie*

Les articles 22 et 23 ne donnent lieu à aucune observation. Ils sont adoptés à l'unanimité des 15 membres présents.

SECTION VI***Inexistence et modification du risque*****Article 24***Inexistence du risque*

Un commissaire demande des explications au sujet de la signification du deuxième alinéa de l'article 24.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques cite l'exemple d'une assurance concernant un immeuble à construire. Il n'est donc pas question ici de la réalisation du risque; l'objet du contrat d'assurance, c'est-à-dire le facteur qui pourrait donner lieu au risque, n'est pas réalisé.

Artikel 17*Gevolgen van de schorsing ten aanzien van de nog te vervallen premies***Artikel 18***Premiekrediet***Artikel 19***Melding van het schadegeval***Artikel 20***Verplichtingen van de verzekerde bij schadegeval***Artikel 21***Sancties*

De artikelen 11 tot en met 21 worden zonder opmerkingen aangenomen met eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

AFDELING V***Beding ten behoeve van derden*****Artikel 22***Beding ten behoeve van derden***Artikel 23***Mededeling van de voorwaarden van de dekking*

Over de artikelen 22 en 23 worden geen opmerkingen gemaakt. Zij worden aangenomen bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

AFDELING VI***Niet-bestaan en wijziging van het risico*****Artikel 24***Niet-bestaan van het risico*

Een commissielid vraagt uitleg over de betekenis van het tweede lid van artikel 24.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken geeft het voorbeeld van een verzekering voor een gebouw dat nog dient opgericht te worden. Het gaat hier dus niet om de verwezenlijking van het risico; het voorwerp van de verzekeringsovereenkomst, nl. de factor die tot het risico zou kunnen aanleiding geven, komt niet tot stand.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques estime que les mots «*zich voordoet*» ne rendent pas bien le sens du mot «naît». Il souligne par ailleurs que dans d'autres articles (comme à l'article 1er, A), «*zich voordoen*» est traduit par «se réaliser».

Un autre membre fait remarquer que le projet à l'examen a été soumis, à l'époque, à une commission spéciale, compétente pour la traduction de textes concernant les assurances.

L'article 24 est adopté à l'unanimité des 15 membres présents.

Article 25

Diminution du risque

Article 26

Aggravation du risque

Ces deux articles n'ont donné lieu à aucune remarque.

Les articles 25 et 26 sont adoptés par un vote unique à l'unanimité des 15 membres présents.

SECTION VII

Coassurance et apérition

Article 27

Coassurance

L'article 27 est adopté sans discussion par un vote identique.

Article 28

Apérition

Plusieurs membres expriment leur étonnement au sujet de l'utilisation du terme «apériteur» en français.

SECTION VIII

Formes de résiliation

Article 29

Formes de résiliation

L'article 29 ne donne lieu à aucune discussion et est adopté par un vote identique.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken is van oordeel dat het woord «voordoet» niet voldoende de betekenis van «naît» weergeeft. Hij wijst er trouwens op dat in andere artikelen (zoals in artikel 1, A) «zich voordoen» vertaald is door «se réaliser».

Een ander lid wijst erop dat het voorliggend ontwerp destijds werd voorgelegd aan een speciale commissie bevoegd voor vertaling van verzekeringsteksten.

Artikel 24 wordt aangenomen met eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

Artikel 25

Vermindering van het risico

Artikel 26

Verzwaring van het risico

Beide artikelen hebben geen aanleiding tot opmerkingen gegeven.

Artikelen 25 en 26 worden in één stemming aangenomen bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

AFDELING VII

Medeverzekering en taak van de eerste verzekeraar

Artikel 27

Medeverzekering

Artikel 27 wordt zonder besprekking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

Artikel 28

Taak van de eerste verzekeraar

Nogal wat leden drukken hun verwondering uit over de uitdrukking in het Frans «apériteur».

AFDELING VIII

Opzeggingswijzen

Artikel 29

Opzeggingswijzen

Artikel 29 geeft geen aanleiding tot besprekking en wordt met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

SECTION IX

Durée et fin du contrat

Article 30

Durée des obligations

Article 31

Résiliation après sinistre

Article 32

Faillite du preneur d'assurance

Article 33

Concordat judiciaire par abandon d'actif

Ces articles ne donnent lieu à aucune remarque.

Les articles 30, 31, 32 et 33 sont adoptés par un vote identique.

SECTION X

Prescription

Article 34

Délai de prescription

L'article 34 est adopté sans discussion, par un vote identique.

Article 35

Suspension et interruption de la prescription

Un membre demande s'il ne faudrait pas remplacer le mot «interrompre» par «suspendre».

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques est partisan du maintien du mot «interrompre».

L'article 35 est adopté par un vote identique.

SECTION XI

Arbitrage

Article 36

Arbitrage

L'article 36 ne donne lieu à aucune remarque et est adopté par un vote identique.

AFDELING IX

Duur en einde van de overeenkomst

Artikel 30

Duur van de verplichtingen

Artikel 31

Opzegging na een schadegeval

Artikel 32

Faillissement van de verzekeringnemer

Artikel 33

Gerechtelijk akkoord met boedelafstand

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

De artikelen 30, 31, 32 en 33 worden met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

AFDELING X

Verjaring

Artikel 34

Verjaringstermijn

Artikel 34 wordt zonder besprekking aangenomen met dezelfde stemmenverhouding.

Artikel 35

Schorsing en stuiting van de verjaring

Een lid vraagt of het woord «stuiten» niet moet worden vervangen door het woord «schorsen».

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken is voorstander van het behoud van het woord «gestuit».

Artikel 35 wordt met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

AFDELING XI

Scheidsrechterlijke uitspraken

Artikel 36

Scheidsrechterlijke uitspraken

Artikel 36 geeft tot geen enkele opmerking aanleiding, en wordt met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

CHAPITRE III**Dispositions propres aux assurances
à caractère indemnitaire**

Article 37

Intérêt d'assurance

Article 38

Assurance pour compte

Article 39

Etendue de la prestation d'assurance

Article 40

Cumul d'assurances à caractères différents

Article 41

Subrogation de l'assureur

Article 42

Surassurance de bonne foi

Article 43

Surassurance de mauvaise foi

Article 44

Sous-assurance: règle proportionnelle

Article 45

Répartition de la charge du sinistre en cas de pluralité de contrats

Article 46

Décès du preneur d'assurance bénéficiaire de la garantie

Article 47

Contrats conclus intuitu personae

Les articles 37 à 47 ne donnent lieu à aucune remarque et sont adoptés à l'unanimité des 15 membres présents.

HOOFDSTUK III**Bepalingen eigen aan de verzekeringen
tot vergoeding van schade**

Artikel 37

Belang bij het verzekerde

Artikel 38

Verzekering ten behoeve van een derde

Artikel 39

Omvang van de verzekeringsprestatie

Artikel 40

Samenloop van verzekeringen van verschillende aard

Artikel 41

Indeplaatsstelling van de verzekeraar

Artikel 42

Oververzekering te goeder trouw

Artikel 43

Oververzekering te kwader trouw

Artikel 44

Onderverzekering: evenredigheidsregel

Artikel 45

Verdeling van de last van het schadegeval in geval van samenloop van verzekeringen

Artikel 46

Overlijden van de verzekeringnemmer, begunstigde van de dekking

Artikel 47

Overeenkomsten gesloten intuitu personae

De artikelen 37 tot en met 47 geven tot geen enkele opmerking aanleiding en worden aangenomen bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

CHAPITRE IV

Dispositions propres aux assurances à caractère forfaitaire

Article 48

Intérêt d'assurance

Un membre demande si un pari est une assurance.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques fait remarquer que l'article 48 parle de l'intérêt à la non-survenance de l'événement assuré, tandis que, dans le cas d'un pari, le parieur n'a aucun intérêt d'assurance.

Le même membre conclut qu'une assurance contre des risques politiques est possible.

Le ministre confirme, à condition que le parieur ait un intérêt à ne pas voir survenir un événement politique.

L'article 48 est adopté par un vote identique.

Article 49

Absence de subrogation

Article 50

Cumul d'indemnités et prestations

Les articles 49 et 50 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.

TITRE II

Des assurances de dommages

CHAPITRE PREMIER

Dispositions générales

Article 51

Principe indemnitaire

L'amendement suivant est déposé par un membre:

« Compléter cet article par un alinéa (nouveau), rédigé comme suit:

« Les activités présentant un danger pour l'environnement doivent être assurées contre les dommages à l'environnement et les dommages aux tiers. »

HOOFDSTUK IV

Bepalingen eigen aan de verzekering tot uitkering van een vast bedrag

Artikel 48

Belang bij het verzekerde

Een lid vraagt of een weddenschap een verzekering is.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken merkt op dat artikel 48 spreekt over het belang bij het zich niet voordoen van de verzekerde gebeurtenis, terwijl in het geval van een weddenschap, de wedder geen belang heeft bij een verzekering.

Hetzelfde lid besluit dat het mogelijk is een verzekering tegen politieke risico's te sluiten.

De Minister bevestigt dat, op voorwaarde dat de wedder er belang bij heeft dat er zich geen politieke gebeurtenis voordoet.

Artikel 48 wordt met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

Artikel 49

Geen indeplaatsstelling

Artikel 50

Samenloop van schadevergoedingen en prestaties

De artikelen 49 en 50 worden zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

TITEL II

Schadeverzekeringen

HOOFDSTUK 1

Algemene bepalingen

Artikel 51

Beginsel van schadevergoeding

Een lid dient het volgende amendement in:

« Aan dit artikel een lid toe te voegen, luidende:

« Activiteiten die gevvaarlijk zijn voor het milieu moeten worden verzekerd tegen milieuschade en tegen schade aan een derde. »

Justification

Les écologistes estiment que la notion d'assurance obligatoire contre les dommages à l'environnement doit être inscrite dans le projet de loi et rappelée chaque fois qu'il le faut.

L'importance chiffrable en argent de la réparation des atteintes à la qualité de l'environnement qui résultent, pour tous les organismes vivant dans un territoire donné, d'un dommage causé par une activité industrielle, à la suite d'un accident, est déterminée en fonction de la réduction de l'espérance de vie de tous ces organismes.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques demande le rejet de cet amendement. Il se réfère à la discussion d'une proposition d'amendement similaire déposée à l'article 1er.

Il y a un certain nombre de dispositions particulières qui peuvent être prises pour la réparation des dommages à l'environnement, notamment une assurance obligatoire assortie d'une responsabilité objective.

L'amendement est rejeté par 13 voix contre 2 et 1 abstention.

L'article 51 est adopté par 14 voix contre 2.

Article 52*Frais de sauvetage*

L'article 52 est adopté sans discussion, à l'unanimité des 16 membres présents.

CHAPITRE II**Des contrats d'assurance de choses****SECTION PREMIERE****Dispositions communes à toutes les assurances de choses****SOUS-SECTION PREMIERE****Valeur assurable****Article 53***Modalités d'évaluation***Verantwoording**

De notie van verplichte verzekering voor milieuschade moet volgens de groenen overal in het wetsontwerp worden ingeschreven.

Het in geld uitdrukbaar belang van het herstellen van de vermindering aan kwaliteit van het leefmilieu voor alle levende organismen die in een gebied vertoeven, ten gevolge van een schade berokkend door een industriële activiteit, vloeit voort uit de berekende vermindering van de levenskansen voor alle organismen die in het gebied getroffen door het accident voorkomen.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken vraagt de verwijzing van dit amendement. Hij verwijst naar de bespreking van een gelijkaardig amendement bij artikel 1.

Er kunnen een aantal maatregelen worden genomen voor het herstel van milieuschade, onder meer een verplichte verzekering vergezeld van een beding van schuldloze aansprakelijkheid.

Het amendement wordt verworpen met 13 tegen 2 stemmen, bij 1 onthouding.

Artikel 51 wordt aangenomen met 14 tegen 2 stemmen.

Artikel 52*Reddingskosten*

Het artikel 52 wordt zonder bespreking bij eenparigheid van de 16 aanwezige leden aangenomen.

HOOFDSTUK II**Zaakverzekeringsovereenkomsten****AFDELING I****Gemeenschappelijke bepalingen betreffende alle zaakverzekeringen****ONDERAFDELING I****Verzekerbare waarde****Artikel 53***Wijze van waardebepaling*

Article 54*Fixation du montant assuré***Article 55***Valeur agréée*

Les articles 53 à 55 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.

SOUS-SECTION II**Obligations de l'assuré****Article 56***Etat des lieux*

L'article 56 est adopté sans discussion, par un vote identique.

SOUS-SECTION III**Cession entre vifs****Article 57***Cession entre vifs d'une chose assurée*

L'article 57 est adopté sans discussion, par un vote identique.

SOUS-SECTION IV**Paiement de l'indemnité et privilège de l'assureur****Article 58***Créanciers privilégiés et hypothécaires***Article 59***Faillite de l'assuré***Article 60***Privilège de l'assureur*

Les articles 58 à 60 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.

Artikel 54*Vaststelling van de verzekerde som***Artikel 55***Voorafgaande taxatie*

De artikelen 53 tot en met 55 worden zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

ONDERAFDELING II**Verplichtingen van de verzekerde****Artikel 56***Gesteldheid van de plaats*

Het artikel 56 wordt zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

ONDERAFDELING III**Overdracht onder de levenden****Artikel 57***Overdracht onder de levenden van een verzekerde zaak*

Het artikel 57 wordt zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

ONDERAFDELING IV**Betaling van de schadevergoeding en voorrecht van de verzekeraar****Artikel 58***Bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers***Artikel 59***Faillissement van de verzekerde***Artikel 60***Voorrecht van de verzekeraar*

De artikelen 58 tot en met 60 worden zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

SECTION II		AFDELING II
Dispositions propres à certaines assurances de choses		Nadere bepalingen betreffende sommige zaakverzekeringen
SOUS-SECTION PREMIERE		ONDERAFDELING I
Assurance contre l'incendie		Brandverzekering
Article 61		Artikel 61
<i>Garantie normale</i>		<i>Normale dekking</i>
Article 62		Artikel 62
<i>Extensions de garantie</i>		<i>Uitbreiding van de dekking</i>
Article 63		Artikel 63
<i>Assurance du mobilier</i>		<i>Inboedelverzekering</i>
Article 64		Artikel 64
<i>Assurance des responsabilités connexes</i>		<i>Verzekering van met de schade samenhangende aansprakelijkheid</i>
Article 65		Artikel 65
<i>Clauses d'exclusivité</i>		<i>Exclusiviteitsclausules</i>
Article 66		Artikel 66
<i>Droits des créanciers privilégiés et hypothécaires</i>		<i>Rechten van bevoordeerde en hypothecaire schuldeisers</i>
Article 67		Artikel 67
<i>Paiement de l'indemnité</i>		<i>Betaling van schadevergoeding</i>
Article 68		Artikel 68
<i>Droit propre du propriétaire et des tiers</i>		<i>Eigen recht van eigenaar en derden</i>
Les articles 61 à 68 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.		De artikelen 61 tot en met 68 worden zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.
SOUS-SECTION II		ONDERAFDELING II
L'assurance des récoltes		Oogstverzekering
Article 69		Artikel 69
<i>Résiliation après sinistre</i>		<i>Opzegging na schadegeval</i>
L'article 69 est adopté sans discussion, par un vote identique.		Het artikel 69 wordt zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

SOUS-SECTION III

L'assurance-crédit et l'assurance-caution

Article 70

Champ d'application

Article 71

Dispositions légales inapplicables ou supplétives

Article 72

Exclusions

Article 73

Refus définitif de la garantie

Article 74

Omission ou inexactitude non intentionnelles dans la déclaration du risque et aggravation du risque

Article 75

Recours de l'assureur

Article 76

Cession des droits et obligations découlant du contrat

Les articles 70 à 76 sont adoptés sans discussion, par vote identique.

CHAPITRE III

Des contrats d'assurance de la responsabilité

Article 77

Champ d'application

Article 78

Obligations de l'assureur postérieures à l'expiration du contrat

ONDERAFDELING III

Krediet- en borgtochtverzekering

Artikel 70

Toepassingsgebied

Artikel 71

Niet-toepasselijke of aanvullende wetsbepalingen

Artikel 72

Uitsluitingen

Artikel 73

Definitieve weigering van de dekking

Artikel 74

Onopzettelijk verwijgen of onopzettelijk onjuist mededelen van gegevens bij de aangifte van het risico en verzwaring van het risico

Artikel 75

Verhaalrecht van de verzekeraar

Artikel 76

Overdracht van de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen

De artikelen 70 tot en met 76 worden zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

HOOFDSTUK III

Overeenkomsten inzake aansprakelijkheidsverzekeringen

Artikel 77

Toepassingsgebied

Artikel 78

Verplichtingen van de verzekeraar na het einde van de overeenkomst

Article 79		Artikel 79
<i>Direction du litige</i>		<i>Leiding van het geschil</i>
Article 80		Artikel 80
<i>Transmission des pièces</i>		<i>Overdracht van de stukken</i>
Article 81		Artikel 81
<i>Défaut de comparaître</i>		<i>Niet-verschijning</i>
Article 82		Artikel 82
<i>Paiement par l'assureur du principal, des intérêts et des frais</i>		<i>Betaling door de verzekeraar van de hoofdsom, de intrest en de kosten</i>
Article 83		Artikel 83
<i>Libre disposition de l'indemnité</i>		<i>Vrije beschikking over de schadevergoeding</i>
Article 84		Artikel 84
<i>Quittance pour solde de compte</i>		<i>Kvitantie ter afrekening</i>
Article 85		Artikel 85
<i>Indemnisation par l'assuré</i>		<i>Schadeloosstelling door de verzekerde</i>
Article 86		Artikel 86
<i>Droit propre de la personne lésée</i>		<i>Eigen recht van de benadeelde</i>
Article 87		Artikel 87
<i>Opposabilité des exceptions, nullités et déchéances</i>		<i>Tegenstellbaarheid van de excepties, nietigheid en verval van recht</i>
Article 88		Artikel 88
<i>Droit de recours de l'assureur contre le preneur d'assurances</i>		<i>Recht van verhaal van de verzekeraar op de verzekeringnemer</i>
Article 89		Artikel 89
<i>Interventions dans la procédure</i>		<i>Tussenkomst in de rechtspleging</i>
Les articles 77 à 89 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.		De artikelen 77 tot en met 89 worden zonder besprekking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

CHAPITRE IV	
Des contrats d'assurance de la protection juridique	
Article 90	
<i>Champ d'application</i>	
Article 91	
<i>Amendes et transactions pénales</i>	
Article 92	
<i>Libre choix des conseils</i>	
Article 93	
<i>Droit de l'assureur de refuser sa garantie</i>	
Les articles 90 à 93 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.	

TITRE III**Des assurances de personnes****CHAPITRE PREMIER****Dispositions communes****Article 94***Caractère nominatif de la police*

Cet article est adopté sans discussion, par un vote identique.

Article 95*Information médicale*

Un membre est d'avis que l'article 95 contient une injustice vis-à-vis des personnes qui doivent déclarer certaines maladies qui ne sont pas génétiques.

Pas de chance pour celui qui connaît son taux de cholestérol et doit donc le déclarer. En cas de taux de cholestérol élevé, les preneurs d'assurance concernés déclarent qu'ils pourraient souffrir d'une maladie grave à l'avenir.

HOOFDSTUK IV**Overeenkomsten
inzake rechtsbijstandverzekeringen****Artikel 90***Toepassingsgebied***Artikel 91***Geldboeten en minnelijke schikkingen in strafzaken***Artikel 92***Vrije keuze van raadslieden***Artikel 93***Recht van de verzekeraar om dekking te weigeren*

De artikelen 90 tot en met 93 worden zonder besprekking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

TITEL III**Persoonsverzekeringen****HOOFDSTUK 1****Gemeenschappelijke bepalingen****Artikel 94***Naamgebondenheid van de polis*

Het artikel 94 wordt zonder besprekking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

Artikel 95*Medische informatie*

Een lid is van mening dat artikel 95 een onrechtvaardigheid inhoudt ten aanzien van personen die niet-genetische ziektes moeten melden.

Pech heeft diegene die zijn gehalte aan cholesterol kent en dus moet opgeven. Bij een hoog gehalte aan cholesterol delen de betrokken verzekeringnemers mee dat ze in de toekomst aan een ernstige ziekte kunnen lijden.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques répond qu'il a fallu fixer une limite pour éviter un risque beaucoup plus important. Dans certains cas, une injustice n'est pas à exclure.

Un commissaire déplore que, de la sorte, la personne qui connaît l'existence d'une maladie soit pénalisée.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques réplique que celui qui connaît sa défaillance a l'avantage de pouvoir prendre des mesures pour éviter une maladie grave.

Il précise que celui qui sait avoir une maladie, quelle qu'en soit l'origine, est obligé de la déclarer comme élément d'appréciation du risque.

La limite a été fixée parce que le risque d'abus est plus grand que les risques d'injustice. Un choix s'impose entre deux possibilités qui ne sont pas idéales.

Un membre fait observer qu'il y a une grande différence entre une maladie qui s'est déjà manifestée et une prédisposition génétique. Une prédisposition génétique introduit un élément de large probabilité d'apparition, à un moment donné, de certains symptômes morbides.

En outre, une analyse médicale sert à constater une maladie chez un patient. Le dépistage génétique permet à la compagnie d'assurance d'entrer en possession non seulement de données relatives au patient, mais aussi de données relatives aux membres de sa famille, à ses descendants, à ses descendants ou à ses collatéraux. Le droit des membres de la famille à la protection de leur vie privée s'en trouve également menacé.

Enfin, le danger est réel de voir le principe de la solidarité sociale battu en brèche. Les personnes génétiquement vulnérables auront à payer une prime bien plus élevée que les autres. Elles courront, dès lors, le risque de n'être plus en mesure, financièrement, de s'assurer contre les risques que l'on rencontre traditionnellement dans la vie et dans la société.

L'intervenant plaide pour le maintien de l'article 95 du projet, de manière que la loi à voter prévienne les développements néfastes. Loin d'entraver l'analyse génétique, l'adoption de l'article 95 exclut certains abus dans le secteur des assurances.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques ne conteste pas que l'adoption de l'article 95 mènera dans un certain nombre de cas à des injustices. Par contre, les risques d'une solution inverse sont tels qu'il faut instaurer une barrière.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken antwoordt dat een grens werd getrokken om een nog veel groter risico te vermijden. In sommige gevallen kan een onrechtvaardigheid niet worden vermeden.

Een lid betreurt dat op die manier degene die in kennis van een ziekte is gesteld gestraft wordt.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken antwoordt dat degene die weet wat hem scheelt, het voordeel heeft dat hij maatregelen kan nemen om een ernstige ziekte te voorkomen.

Hij verduidelijkt dat degene die weet dat hij een ziekte heeft, ongeacht de oorsprong ervan, verplicht is die te melden als een element voor de bepaling van het risico.

De grens werd getrokken omdat het risico van misbruiken groter is dan het risico van onrechtvaardigheid. Er moet worden gekozen tussen twee alternatieven die geen van beide ideaal waren.

Een lid merkt op dat er een groot verschil bestaat tussen een ziekte die zich reeds gemanifesteerd heeft en een genetische predispositie. Bij dit laatste gaat het om een grote waarschijnlijkheid waarbij bepaalde ziekteverschijnselen zich op een bepaald ogenblik zullen voordoen.

Bovendien, bij een medische analyse gaat het om het vaststellen van een ziekte bij een patiënt. Bij genetische screening komt de verzekeringsonderneming niet alleen gegevens van de patiënt maar eveneens van familieleden, personen in opgaande, dalende of zijlijn van de patiënt. Het recht op privacy van familieleden wordt hierbij eveneens bedreigd.

Tenslotte is het gevaar van het doorbreken van de sociale solidariteit reëel. De genetische zwakkeren zullen een veel hogere premie moeten betalen dan de genetisch sterkeren. De groep van de genetisch zwakkeren zou dus het risico lopen financieel niet meer bij machte te zijn zich te verzekeren tegen de traditionele risico's in het leven en in de maatschappij.

Het lid pleit ervoor dat de nieuw aan te nemen wet preventief nefaste ontwikkelingen zou tegenhouden, door het behoud van artikel 95. Het aannemen van artikel 95 houdt geen rem voor het genetisch onderzoek in, maar sluit misbruiken in de verzekeringssector uit.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken betwist niet dat de aanneming van artikel 95 in een aantal gevallen tot onrechtvaardigheden zal leiden. Er zijn echter zoveel risico's verbonden aan een tegengestelde oplossing dat er grenzen dienen te worden bepaald.

L'article 95 est adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

Article 96

Assurance d'enfants en bas âge

L'article 96 est adopté sans discussion, par un vote identique.

CHAPITRE II

Des contrats d'assurance sur la vie

SECTION PREMIERE

Règles générales

Article 97

Champ d'application

Article 98

Cumul et absence de subrogation

Les articles 97 et 98 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.

SECTION II

Le risque assuré

Article 99

Incontestabilité

Article 100

Erreur sur l'âge de l'assuré

Article 101

Risques exclus

Article 102

Survenance d'un risque exclu

Les articles 99 à 102 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.

Artikel 95 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 16 aanwezige leden.

Artikel 96

Verzekering van zeer jonge kinderen

Het artikel 96 wordt zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

HOOFDSTUK II

Levensverzekeringsovereenkomsten

AFDELING I

Algemene bepalingen

Artikel 97

Toepassingsgebied

Artikel 98

Samenloop en niet-indeplaatsstelling

De artikelen 97 en 98 worden zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

AFDELING II

Verzekerd risico

Artikel 99

Onbetwistbaarheid

Artikel 100

Dwaling omtrent de leeftijd van de verzekerde

Artikel 101

Uitgesloten risico's

Artikel 102

Het zich voordoen van een uitgesloten risico

De artikelen 99 tot en met 102 worden zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

SECTION III

Paiement des primes et prise d'effet du contrat

Article 103

Paiement de la première prime

Article 104

Défaut de paiement d'une prime

Article 105

Obligation de payer les primes

Les articles 103 à 105 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.

SECTION IV

Droits du preneur d'assurance

Article 106

Désignation du bénéficiaire

Un membre fait remarquer qu'il n'est pas question, à la section IV, A, de l'acceptation du bénéfice, alors que cette notion figure aux articles concernant le droit au rachat et le droit à l'avance.

La réduction, le rachat et l'avance ne sont possibles qu'au cas où le bénéficiaire qui accepte a donné son autorisation (art. 114 et 116), mais l'acceptation ne figure pas à l'article concernant le bénéfice.

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques répond qu'il s'agit d'un cas de stipulation pour autrui. Les articles 121 et 122 traitent de l'acceptation du bénéfice.

Tant que le bénéficiaire n'a pas accepté, le preneur peut révoquer ce qui n'est qu'une stipulation pour autrui à l'égard d'un tiers bénéficiaire. De par l'acceptation du bénéfice, le bénéficiaire a un droit. Il est donc normal que le droit au rachat (art. 114) soit subordonné au consentement du bénéficiaire. A la suite de l'acceptation, il a un droit subjectif à percevoir le capital. Ce principe découle de la reprise au droit commun de l'acceptation de la stipulation pour autrui.

AFDELING III

Betaling van de premies en inwerkingtreding van de overeenkomst

Artikel 103

Betaling van de eerste premie

Artikel 104

Niet-betaling van een premie

Artikel 105

Verplichting tot betaling van de premies

De artikelen 103 tot en met 105 worden zonder besprekking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

AFDELING IV

Rechten van de verzekeringnemer

Artikel 106

Aanwijzing van de begunstigde

Een lid merkt op dat er in afdeling IV, A, geen sprake is van aanvaarding van begunstiging. Nochtans komt dit voor bij het recht op afkoop en het recht op voorschot.

Reductie, afkoop en voorschot zijn slechts mogelijk als de aanvaardende begunstigde toestemming geeft (art. 114 en 116) maar in het artikel betreffende de begunstiging wordt niet gesproken van een aanvaarding.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken antwoordt dat het gaat om een beding ten behoeve van derden. De artikelen 121 en 122 handelen over de aanvaarding van de begunstiging.

Zolang de begunstigde de begunstiging niet heeft aanvaard, kan de verzekeringnemer herroepen wat slechts een beding ten behoeve van derden is. Door de aanvaarding van de begunstiging heeft de begunstigde een recht. Het is dus normaal dat voor de uittoefening van het recht van afkoop (art. 114) de toestemming van de begunstigde vereist is. Na de aanvaarding heeft hij het subjectieve recht het kapitaal te innen. Dit beginsel vloeit voort uit het overnemen van het gemeenrechtelijke principe van de aanvaarding van het beding ten behoeve van derden.

L'article 106 est adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

Article 107

Absence de bénéficiaires

L'article 107 est adopté sans discussion, par un vote identique.

Article 108

Désignation du conjoint

Un membre remarque que le mot «conjoint» devrait être compris au pluriel.

Un autre membre propose de remplacer le mot «conjoint» par le mot «partenaire».

Un membre renvoie au Code civil, où il est question, notamment à l'article 299, de «conjoint».

L'article 108 est adopté sans modification, à l'unanimité des 16 membres présents.

Article 109

Désignation des enfants

Article 110

Désignation conjointe des enfants et du conjoint comme bénéficiaires

Article 111

Prédécès du bénéficiaire

Article 112

Droit de révocation

Article 113

Effets de la révocation

Article 114

Droits au rachat et à la réduction

Article 115

Remise en vigueur

Article 116

Droit à l'avance

Artikel 106 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 16 aanwezige leden.

Artikel 107

Geen begunstigde

Het artikel 107 wordt zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

Artikel 108

Aanwijzing van de echtgenoot

Een lid merkt op dat men naar het woord «echtgenoot» in het meervoud zou moeten refereren.

Een ander lid stelt voor het woord «echtgenoot» door het woord «partner» te vervangen.

Een lid verwijst naar het Burgerlijk Wetboek waar o.m. van in artikel 299 sprake is van «echtgenoot».

Het artikel 108 wordt ongewijzigd bij eenparigheid van de 16 aanwezige leden aangenomen.

Artikel 109

Aanwijzing van de kinderen

Artikel 110

Gezamenlijke aanwijzing van de kinderen en van de echtgenoot als begunstigen

Artikel 111

Vooroverlijden van de aangewezen begunstigde

Artikel 112

Recht van herroeping

Artikel 113

Gevolgen van de herroeping

Artikel 114

Recht van afkoop

Artikel 115

Opnieuw in werking stellen

Artikel 116

Recht van voorschot

Article 117*Droit de mise en gage***Article 118***Forme***Article 119***Droit de cession***Article 120***Forme*

Les articles 109 à 120 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.

SECTION V**Droits du bénéficiaire****Article 121***Droit aux prestations d'assurance*

L'article 121 est adopté sans discussion, par un vote identique.

Article 122*Droit d'acceptation*

Le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques répond à la question d'un commissaire en expliquant le sens du terme « bénéficiaire ».

L'article 122 est adopté par un vote identique.

Article 123*Forme***Article 124**

Rapport ou réduction en cas de décès du preneur d'assurance

Article 125*Prestations d'assurance***Artikel 117***Recht van inpandgeving***Artikel 118***Vormvoorschrift***Artikel 119***Recht van overdracht***Artikel 120***Vormvoorschrift*

De artikelen 109 tot en met 120 worden zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

AFDELING V**Rechten van de begunstigde****Artikel 121***Recht van de verzekeringsprestaties*

Het artikel 121 wordt zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

Artikel 122*Recht van aanvaarding*

Op vraag van een Commissielid legt de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken een verklaring af over het begrip begunstigde.

Het artikel 122 wordt met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

Artikel 123*Vormvoorschrift***Artikel 124**

Inbreng of inkorting in geval van overlijden van de verzekeringsnemer

Artikel 125*Verzekeringsprestaties*

Article 126

Remboursement des primes

SECTION VI

Assurances entre époux communs en biens

SOUS-SECTION PREMIERE

Dispositions générales

Article 127

Prestations d'assurance

Article 128

Récompense de primes

SOUS-SECTION II

Effets du divorce ou de la séparation de corps

Article 129

Droits du preneur d'assurance durant l'instance en divorce

Article 130

Droit aux prestations d'assurance durant l'instance en divorce

Article 131

Droit aux prestations d'assurance échéant après la transcription du divorce

Article 132

Droit du preneur d'assurance durant le temps des épreuves

Article 133

Droit aux prestations d'assurance échéant durant le temps des épreuves

Article 134

Droit aux prestations d'assurance échéant après la transcription du divorce

Artikel 126

Terugbetaling van de premies

AFDELING VI

Verzekering tussen in gemeenschap van goederen getrouwde echtgenoten

ONDERAFDELING I

Algemene bepalingen

Artikel 127

Verzekeringsprestaties

Artikel 128

Vergoeding van premiebetalingen

ONDERAFDELING II

Gevolgen van echtscheiding of van scheiding van tafel en bed

Artikel 129

Rechten van de verzekeringnemer gedurende de echtscheidingsprocedure

Artikel 130

Recht op verzekeringsprestaties gedurende de echtscheidingsprocedure

Artikel 131

Recht op verzekeringsprestaties die opeisbaar worden na de overschrijving van de echtscheiding

Artikel 132

Rechten van de verzekeringnemer gedurende de proeftijd

Artikel 133

Recht op verzekeringsprestaties die opeisbaar worden tijdens de proeftijd

Artikel 134

Recht op verzekeringsprestaties die opeisbaar worden na de overschrijving van de echtscheiding

Article 135*Séparation de corps*

Les articles 123 à 135 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.

CHAPITRE III**Des contrats d'assurance de personnes autres que les contrats d'assurance sur la vie****Article 136***Caractère des garanties***Article 137***Assurances à caractère forfaitaire autres que les assurances sur la vie***Article 138***Choix du médecin*

Les articles 136 à 138 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.

TITRE IV**Dispositions finales****Article 139***Dispositions pénales***Article 140****Article 141***Arrêtés d'exécution***Article 142***Modification du titre X du livre Ier du Code de commerce***Article 143***Modification du titre VI du livre II du Code de commerce***Artikel 135***Scheiding van tafel en bed*

De artikelen 123 tot en met 135 worden zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

HOOFDSTUK III**Persoonsverzekeringsovereenkomsten andere dan levensverzekeringsovereenkomsten****Artikel 136***Aard van de dekking***Artikel 137***Verzekeringen tot uitkering van een vast bedrag, andere dan levensverzekeringen***Artikel 138***Keuze van de arts*

De artikelen 136 tot en met 138 worden zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

TITEL IV**Slotbepalingen****Artikel 139***Strafbepalingen***Artikel 140****Artikel 141***Uitvoeringsbesluiten***Artikel 142***Wijziging van titel X van boek I van het Wetboek van Koophandel***Artikel 143***Wijziging van titel VI van boek II van het Wetboek van Koophandel*

Article 144

Modification du titre X du livre II du Code de commerce

Article 145

Modification de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851.

Article 146

Modification de la loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des entreprises d'assurances

Article 147

Dispositions abrogatoires

Article 148

Dispositions transitoires

Les articles 139 à 148 sont adoptés sans discussion, par un vote identique.

Article 149

Entrée en vigueur

En réponse à la question d'un membre, le vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques déclare que la mise en vigueur des dispositions de la loi sur le contrat d'assurance terrestre peut obéir à l'un des choix suivants:

a) mise en vigueur rapide pour la plupart des dispositions, mais progressive pour quelques autres qui requièrent des mesures d'exécution spécifiques. En outre, mise en concordance des arrêtés existants, pris sur la base de la loi du 9 juillet 1975, à savoir:

— l'arrêté royal du 12 janvier 1984 déterminant les conditions minimales de garantie des contrats d'assurance couvrant la responsabilité civile extracontractuelle relative à la vie privée (*Moniteur belge* du 31 janvier 1984);

— l'arrêté royal du 5 juillet 1985 relatif à l'activité d'assurance sur la vie (*Moniteur belge* du 13 juillet 1985);

— l'arrêté royal du 1er février 1988 réglementant l'assurance contre l'incendie et d'autres périls, en ce qui concerne les risques simples (*Moniteur belge* du 1er mars 1988);

Artikel 144

Wijziging van titel X van boek II van het Wetboek van Koophandel

Artikel 145

Wijziging van de hypotheekwet van 16 december 1851

Artikel 146

Wijziging van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen

Artikel 147

Opheffingsbepalingen

Artikel 148

Overgangsbepalingen

De artikelen 139 tot en met 148 worden zonder bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

Artikel 149

Inwerkingtreding

In antwoord op een vraag van een lid, verklaart de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Economische Zaken dat de inwerkingtreding van de bepalingen van de wet op de landverzekeringsovereenkomst kan gebeuren in functie van een der volgende keuzen:

a) snelle inwerkingtreding voor de meeste bepalingen maar progressieve inwerkingstelling voor enkele andere bepalingen die specifieke uitvoeringsmaatregelen vereisen. Bovendien moeten de bestaande besluiten, uitgevaardigd op basis van de wet van 9 juli 1975, in overeenstemming worden gebracht. Het gaat hier om:

— het koninklijk besluit van 12 januari 1984 tot vaststelling van de minimumgarantievoorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van de burgerlijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privé-leven (*Belgisch Staatsblad* van 31 januari 1984);

— het koninklijk besluit van 5 juli 1985 betreffende de levensverzekeringsactiviteit (*Belgisch Staatsblad* van 13 juli 1985);

— het koninklijk besluit van 1 februari 1988 betreffende de verzekering tegen brand en andere gevaren, wat de eenvoudige risico's betreft (*Belgisch Staatsblad* van 1 maart 1988);

— l'arrêté royal du 12 octobre 1990 relatif à l'assurance protection juridique (*Moniteur belge* du 8 novembre 1990),

Mais celle-ci se ferait ultérieurement. Ces arrêtés contiennent parfois des dispositions différentes de celles de la loi mais, en tout état de cause, en vertu des règles régissant les conflits de normes, la loi prime les arrêtés royaux qui lui sont contraires, *a fortiori* lorsqu'elle leur est postérieure.

b) mise en vigueur conjointe et complète du projet de loi et de l'ensemble de ses mesures d'exécution, à laquelle s'ajouterait, à la même date, la mise en concordance des arrêtés cités en a) ci-dessus. Compte tenu des délais dus entre autres aux procédures de consultation, une telle option est de nature à postposer d'un an au moins l'entrée en vigueur de la loi.

Eu égard à ce qui précède et à l'opportunité de protéger le consommateur au moment où l'ouverture du marché de l'assurance deviendra effective, je penche pour la première des solutions possibles.

En conséquence, les arrêtés de mise en vigueur progressive de la loi s'articuleraient de la manière suivante:

1. prise d'un arrêté mettant en vigueur la plupart des dispositions de la loi, sauf quinze articles qui nécessitent des mesures d'exécution. Par conséquent, ils entreront, eux, en vigueur en même temps que l'arrêté royal d'exécution qui les concerne.

2. prise de quatre arrêtés portant exécution des articles précités selon le schéma suivant:

i) articles 30, 31, 52, 70, qui nécessitent une consultation du secteur;

ii) articles 96, 99, 104, 114, 115 et 116 afférents à l'assurance sur la vie;

iii) articles 136 à 138 afférents aux assurances à caractère forfaitaire autres que l'assurance sur la vie;

iv) articles 44 et 67 en ce qui concerne la sous-assurance, la règle proportionnelle et la définition des risques simples en matière d'incendie. Cet arrêté sera établi conjointement avec l'arrêté général de mise en vigueur de la loi.

Enfin, les articles 2, 8, 9, 11, 87 et 88 confèrent au Roi un pouvoir d'exécution facultatif. Seule une expérience des pratiques du marché qui résulterait de l'entrée en vigueur de la loi permettra de décider de l'opportunité de prendre des mesures propres à mettre fin aux abus éventuels. Ces articles seront donc mis en vigueur dans le paquet global.

— het koninklijk besluit van 12 oktober 1990 betreffende de rechtsbijstandsverzekering (*Belgisch Staatsblad* van 8 november 1990).

Dit zal later gebeuren. Deze besluiten bevatten soms bepalingen die verschillen van deze van de wet maar in ieder geval, ingevolge de regels inzake normconflicten, gaat de wet boven de koninklijke besluiten die ermee strijdig zijn, *a fortiori* indien deze haar voorafgaan.

b) gemeenschappelijke en volledige inwerkingtreding van het wetsontwerp en van al de uitvoeringsbepalingen waarbij dan nog op dezelfde datum de besluiten onder a) in overeenstemming worden gebracht. Rekening houdend met de termijnen, o.m. ingevolge de consultatieprocedures, is deze oplossing van aard de inwerkstelling van de wet met tenminste een jaar te vertragen.

Ingevolge het voorgaande en de gepastheid de consument te beschermen, op het ogenblik dat de markten effectief worden opengegooid, neig ik naar de eerste oplossing.

Bijgevolg zouden de besluiten die de wet progressief in werking stellen als volgt uitgevaardigd worden:

1. uitvaardiging van een besluit dat het grootste gedeelte van de bepalingen van de wet in werking stelt, met uitzondering van vijftien artikelen die uitvoeringsmaatregelen vereisen. Bijgevolg zullen deze laatste in werking treden op hetzelfde ogenblik als het uitvoeringsbesluit dat erop betrekking heeft.

2. uitvaardiging van vier besluiten die voornemde bepalingen uitvoeren volgens het volgend schema:

i) de artikelen 30, 31, 52 en 70 die een raadpleging van de sector vereisen;

ii) de artikelen 96, 99, 104, 114, 115 en 116 die betrekking hebben op de levensverzekering;

iii) de artikelen 136 tot 138 die betrekking hebben op de forfaitaire verzekeringen andere dan de levensverzekering;

iv) de artikelen 44 en 67 betreffende de onderverzekering, de evenredigheidsregel en de bepalingen van de eenvoudige risico's inzake brand. Dit besluit zal tegelijkertijd opgesteld worden met het algemeen besluit dat de wet in werking stelt.

Tenslotte geven de artikelen 2, 8, 9, 11, 87 en 88 een facultatieve uitvoeringsbevoegdheid aan de Koning. Alleen de ondervinding van de marktpraktijken ingevolge de inwerkstreding van de wet zal toelaten te oordelen over het nut van maatregelen om een einde te stellen aan eventuele misbruiken. Deze artikelen zullen dus in werking treden in het globaal pakket.

L'article 149 est adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

* *

L'ensemble du projet de loi a été adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

* *

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 17 membres présents.

Le Rapporteur,
Ludo MONSET.

Le Président,
Etienne CEREXHE.

Artikel 149 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 16 aanwezige leden.

* *

Het geheel van het ontwerp wordt aangenomen bij eenparigheid van de 16 aanwezige leden.

* *

Dit verslag is goedgekeurd bij eenparigheid van de 17 aanwezige leden.

De Rapporteur,
Ludo MONSET.

De Voorzitter,
Etienne CEREXHE.